

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Gemeente Landgraaf

Opdrachtgever gemeente Landgraaf
Opgesteld door Ellen van Minnen en Joyce Jansen
Kenmerk U21440
Datum 11 januari 2021

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Vooraf	3
1.2	Leeswijzer	3
1.3	Het IHP in relatie tot de gemeentelijke verordening	3
2	Wettelijk kader	5
2.1	WPO, WVO en WEC	5
2.2	Status van het IHP op landelijk niveau	6
2.3	Regelgeving passend onderwijs	7
2.4	Kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie (vve)	7
2.5	Wmo, Jeugdwet en Participatiewet	8
2.6	Wet samen sterker door vereenvoudiging samenwerkingschool	8
2.7	Wet meer ruimte voor nieuwe scholen	8
2.8	Wet toekomstbestendig onderwijsaanbod	10
2.9	Conclusie	10
3	Relevante thema's	11
3.1	Samenwerking	12
3.2	Gebouw	22
4	Strategische uitgangspunten	32
4.1	Uitgangspunten	32
5	Van uitgangspunten naar huisvesting	34
5.1	Ambitieniveau	34
5.2	Businesscases	35
6	Situatiebeschrijving en huisvestingsvraagstukken	36
6.1	Algemene situatiebeschrijving	36
6.2	Situatie/huisvestingsvragen per school	41
7	Gymaccommodaties	49
8	Meerjarenuitvoeringsplan	53
8.1	Status meerjarenuitvoeringsplan	53
8.2	Prioritering uitvoering projecten	54
9	Meerjareninvesteringsplan	55
9.1	Kaders meerjareninvesteringsplan	55
10	Conclusies en aandachtspunten	56
10.1	Conclusies	56
10.2	Aandachtspunten	57

1 Inleiding

De gemeente Landgraaf heeft de ambitie om een gedragen strategische visie te ontwikkelen voor de huisvesting van het primair onderwijs (hierna: PO) en voortgezet onderwijs (hierna: VO) in de gemeente. Vanuit deze visie worden adviezen gegeven voor plannen met betrekking tot onderwijshuisvesting in de gemeente. Dit samen vormt het Integraal Huisvestingsplan (hierna: IHP) dat zicht geeft op de periode 2020-2035.

1.1 Vooraf

Het IHP is in samenspraak met de gemeente Landgraaf en de schoolbesturen MOVARE en SVO|PL tot stand gekomen. Tijdens bijeenkomsten is er gesproken over de kaders, gezamenlijke visie en gewenste en noodzakelijke aanpassingen. Het uitgangspunt voor zowel de gemeente als de schoolbesturen is maatwerk. Om die reden wordt voor de uitvoerende werkzaamheden geen algemeen kader geschetst, maar wordt per voorliggende casus onderzoek gedaan naar de best passende oplossing. Dit maakt dat dit IHP niet direct een concreet meerjarenuitvoeringsplan en -investeringsplan behelst, maar vooral verwijst naar nader uit te voeren businesscases en het opzetten van een reserve onderwijshuisvesting. Het IHP vormt de basis en het kader voor deze businesscases.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 en 3 worden de reikwijdte, diepgang, doelstellingen en accenten van het IHP vastgesteld. In hoofdstuk 2 zijn de relevante wettelijke kaders opgenomen. In hoofdstuk 3 zijn de voor de gemeente Landgraaf en de schoolbesturen relevante thema's uitgewerkt.

De visie op de diverse thema's is tot stand gekomen door bilaterale gesprekken met schoolbesturen en de gemeente en een visiebijeenkomst met de gemeente en schoolbesturen. In hoofdstuk 4 wordt de ambitie vertaald naar strategische uitgangspunten. En in hoofdstuk 5 wordt een vertaling gemaakt van deze strategische uitgangspunten naar de onderwijshuisvesting.

In hoofdstuk 6 wordt een algemene situatiebeschrijving gegeven en worden de huisvestingsvraagstukken per school behandeld. Hoofdstuk 7 gaat in op de gymaccommodaties. Hoofdstuk 8 en 9 omschrijven het meerjarenuitvoerings- en meerjareninvesteringsplan op hoofdlijnen en in hoofdstuk 10 zijn tot slot de conclusies en aandachtspunten opgenomen die bij de uitvoering van de projecten uit het IHP van belang zijn.

1.3 Het IHP in relatie tot de gemeentelijke verordening

Het IHP bepaalt de planning en realisatie van onderwijshuisvestingsvraagstukken. Specifieke aanvullende huisvestingsaanvragen (bijvoorbeeld bij calamiteiten) dienen apart en conform de gemeentelijke verordeningen ingediend te worden. De Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf wordt parallel aan het IHP-traject, in samenspraak met de gemeente en schoolbesturen, geactualiseerd. Naast de eisen uit de geactualiseerde Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf, dienen de aanvragen in lijn te zijn met het op te stellen IHP.

Onderwijshuisvesting heeft een wettelijke verankering in de Wet op het primair onderwijs, de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet op de expertisecentra. Als wettelijk document is de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs opgesteld. Een IHP kent vooralsnog géén wettelijke basis en is daarmee een document dat op basis van consensus opgesteld dient te worden.

De gemeente en schoolbesturen hebben met elkaar afgesproken dat de geactualiseerde Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf als vangnet op de achtergrond fungeert. Het IHP is de leidraad voor de wijze waarop wordt omgegaan met onderwijshuisvesting en wordt iedere vier jaar – en in het geval van relevante (wettelijke) ontwikkelingen – geactualiseerd.

2 Wettelijk kader

Dit hoofdstuk brengt het relevante wettelijk kader in beeld, alvorens een verdieping te maken op de visie van de gemeente Landgraaf en de schoolbesturen ten aanzien van de relevante thema's in de gemeente Landgraaf.

Een strategische visie op onderwijshuisvesting houdt rekening met huidige en toekomstige wet- en regelgeving en wordt opgesteld binnen gestelde beleidskaders. De onderhavige visie biedt de basis voor de onderwijshuisvesting in de gemeente Landgraaf op de korte, middellange en lange termijn. Naast de kaders voor onderwijs zijn ook de kaders voor kinderopvang en zorg en welzijn bepalend voor de inhoud van deze strategische visie. Wet- en regelgeving die medebepalend zijn voor deze strategische visie, zijn:

- Wet op het primair onderwijs (WPO);
- Wet op het voortgezet onderwijs (WVO);
- Wet op de expertisecentra (WEC);
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf na actualisatie;
- Wet passend onderwijs;
- Wet kinderopvang;
- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo);
- Participatiewet;
- Jeugdwet;
- Wet samen sterker door vereenvoudiging samenwerkingsschool;
- Wet meer ruimte voor nieuwe scholen;
- Wet toekomstbestendig onderwijsaanbod.

In de navolgende paragrafen wordt een beknopte strekking van de relevante kaders uiteengezet.

2.1 WPO, WVO en WEC

In de WPO, WVO en WEC is de verantwoordelijkheid van de gemeente en schoolbesturen ten aanzien van onderwijshuisvesting geregeld. Per 1 januari 2015 zijn de WPO en WEC gewijzigd. De wetswijzigingen houden in dat de zorgplicht voor onderhoud en aanpassing van schoolgebouwen voor gemeenten vervalt. Vanaf 1 januari 2015 ontvangen de schoolbesturen de hiervoor benodigde vergoeding rechtstreeks van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Naast de taakverantwoordelijkheid die schoolbesturen al hadden, hebben zij vanaf dat moment ook een financiële verantwoordelijkheid ten aanzien van onderhoud en aanpassing van gebouwen.

Situatie scholen voor het PO per 01-01-2015

De wetswijziging heeft betrekking op de bekostiging van buitenonderhoud en op aanpassingen aan het gebouw. Het schoolbestuur kan niet langer een beroep doen op de gemeente voor een vergoeding van deze kosten. Het schoolbestuur zal daarvoor zelf moeten zorgen en ontvangt daartoe een extra component in de rijksvergoeding.

Het bekostigde bedrag voor buitenonderhoud wordt gebaseerd op het aantal leerlingen dat een school heeft. De huidige omvang van een schoolgebouw is niet van invloed op de bekostiging. Dit betekent dat wanneer een school in leerlingenaantal krimpt, dit een verlaging van de vergoeding tot gevolg heeft.

De gemeente blijft in de nieuwe situatie wel verantwoordelijk voor de bekostiging van de volgende voorzieningen:

- nieuwbouw;
- uitbreiding;
- medegebruik (van andere schoolgebouwen die leegstand hebben);
- constructiefouten en herstel aan constructiefouten;
- herstel in geval van bijzondere omstandigheden/calamiteiten (zoals brand, diefstal en stormschade);
- opstalverzekeringen en eigenaarsheffingen;
- eerste inrichting.

Situatie scholen voor het VO per 01-01-2015

Voor het VO geldt dat de gemeente verantwoordelijk is voor de bekostiging van de volgende voorzieningen:

- nieuwbouw;
- uitbreiding (drempel van 10% van de capaciteit);
- medegebruik (van andere schoolgebouwen die leegstand hebben);
- constructiefouten en herstel aan constructiefouten aan het gebouw en/of terrein;
- herstel in geval van bijzondere omstandigheden/calamiteiten (zoals brand, diefstal en stormschade);
- opstalverzekeringen en OZB;
- eerste inrichting meubilair en onderwijsleerpakket.

Onderhoud en aanpassing van het schoolgebouw is in het VO al vanaf 2005 een (financiële) verantwoordelijkheid van de schoolbesturen.

Aanverwante thema's

Naast deze directe effecten van de wetwijzigingen zijn tevens een aantal onderwerpen te benoemen die de huisvesting raken, maar die niet of nauwelijks veranderen:

- Gymnastiekvoorzieningen: er verandert niets aan de bekostiging van het onderhoud van de lokalen voor bewegingsonderwijs voor het PO. Bekostiging van buitenonderhoud aan deze lokalen blijft de verantwoordelijkheid van gemeenten.
- Renovatie: de wijziging van de genoemde wetten heeft voornamelijk niet geleid tot concretisering omtrent een algehele aanpassing of renovatie van een schoolgebouw. Gelijktijdig met het wetsvoorstel over het verplicht opstellen van een IHP wordt ook een wetsvoorstel verwacht over renovatie, dat ook voor het VO geldt. Dit thema wordt verder uitgewerkt in paragraaf 2.2 en 3.2.3.

2.2 Status van het IHP op landelijk niveau

Eind 2016 is door de Commissie Nijpels – een bestuurlijke commissie van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), PO-Raad en VO-Raad – aan (destijds) staatssecretaris Dekker het Huisvestingsvoorstel verzonden. In dit Huisvestingsvoorstel (2016) hebben de partijen een voorstel gedaan richting het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) naar aanleiding van het rapport 'De praktijk gecheckt' (2016) van de Algemene Rekenkamer (ARK). De ARK heeft in dit rapport een aantal tekortkomingen in het bestaande huisvestingsstelsel gesignaleerd, waardoor gemeenten en schoolbesturen onvoldoende worden geprikkeld om publiek geld efficiënt en doelmatig in te zetten voor onderwijshuisvesting.

Op 9 mei 2018 hebben de VNG en sectorraden een rapport uitgebracht waarin een voorstel wordt gedaan voor drie wetswijzigingen:

- de jaarcyclus (verordening) maakt plaats voor een IHP met een looptijd van minimaal zestien jaar;
- renovatie (levensduurverlengend) wordt een onderwijshuisvestingsvoorziening en is daarmee een taak van de gemeente;
- schoolbesturen voor PO mogen zelf investeren in het gebouw als dit leidt tot een financieel voordeel.

Dit voorstel is nog niet besproken in de Tweede Kamer. De invoeringsdatum is daarmee nog onduidelijk. Het bovenstaande is vooral van toepassing voor het PO. In het VO geldt bijvoorbeeld geen investeringsverbod.

2.3 Regelgeving passend onderwijs

Sinds 1 augustus 2014 is de Wet passend onderwijs in werking. Passend onderwijs gaat over alle leerlingen in het PO, VO, SO en mbo. In de praktijk gaat het vooral over alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Deze ondersteuning kan nodig zijn vanwege een lichamelijke of verstandelijke beperking, een chronische ziekte, een gedragsprobleem of een leerstoornis.

Na invoering van de Wet passend onderwijs is het onderwijs in cluster 1 en 2 nog steeds in een landelijk systeem georganiseerd. Cluster 1 is er voor leerlingen die blind of slechtziend zijn. Cluster 2 is er voor leerlingen die doof of slechthorend zijn of ernstige spraak- en taalmoelijkheden hebben. Scholen die onder deze clusters vallen, maken geen deel uit van de regionale samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs.

Het onderwijs binnen cluster 3 en 4 maakt door de invoering van het passend onderwijs wel deel uit van de regionale samenwerkingsverbanden. Cluster 3 is er voor leerlingen met een verstandelijke beperking, een lichamelijke beperking of een chronische ziekte. Cluster 4 is er voor leerlingen met gedragsstoornissen, ontwikkelingsstoornissen of een psychiatrisch probleem.

Het overige PO en VO maakt deel uit van de regionale samenwerkingsverbanden.

De gevolgen voor onderwijshuisvesting zijn merkbaar met betrekking tot zowel de omvang als de kwaliteit. Er zullen meer leerlingen binnen de 'reguliere' scholen onderwijs genieten, waardoor minder leerlingen aan het (V)S(B)O deelnemen. Ook dienen scholen maximaal toegerust te zijn op een veranderende 'onderwijsvraag' (toegankelijkheid, veiligheid, MIVA-toiletten, lift, time-out ruimten/zorgruimten etc.). Dit heeft vooralsnog niet geleid tot aanpassing van de regelgeving en vergoedingen rondom onderwijs-huisvesting.

2.4 Kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie (vve)

Per 1 januari 2018 is de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk van kracht. Deze wet zorgt ervoor dat peuterspeelzalen aan dezelfde kwaliteitseisen moeten voldoen als kinderopvang en dat peuterspeelzalen dezelfde juridische status krijgen als kinderopvang. Dit betekent dat ouders kinderopvangtoeslag kunnen ontvangen voor peuteropvang mits zij hier recht op hebben. Gelijktijdig met deze wet is ook de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang geïmplementeerd. Deze wet zorgt ervoor dat de kinder- en peuteropvang aan hogere kwaliteitseisen moeten voldoen dan voorheen verplicht was. Een deel van deze maatregelen is uitgesteld tot 1 januari 2023 (www.veranderingenkinderopvang.nl).

Vanuit het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) ontvangt de gemeente rijksmiddelen om onderwijsachterstanden bij kinderen vroegtijdig te signaleren en te bestrijden. Op grond van artikel 165, 166 en 167 van de WPO is de gemeente verantwoordelijk voor het aanbieden van een passend aanbod van voor- en vroegschoolse educatie (vve). De gemeente is verplicht tot het maken van afspraken met vve-aanbieders en het PO over welke kinderen in aanmerking komen voor vve, hoe de toeleiding naar vve verloopt en hoe de doorlopende leerlijn van voorschoolse naar vroegschoolse educatie verloopt. De uitvoering hiervan gebeurt door de kinderopvangorganisaties en groep 1 en 2 van het PO.

2.5 Wmo, Jeugdwet en Participatiewet

De gemeenten hebben sinds 1 januari 2015 extra taken door drie grote decentralisaties. Het gaat om de overheveling van taken uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) naar de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet.

De decentralisaties zijn een ontwikkeling naar een steeds grotere verantwoordelijkheid van de gemeenten. De Wmo geeft kaders aan voor de invulling van diverse met elkaar samenhangende beleidsthema's, zoals ouderen, jeugd, gezondheid, sport, welzijn, werken in de wijken en fysieke toegankelijkheid. In de Wmo staat integraliteit van beleid centraal. De gemeente is inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo. De Jeugdwet regelt dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor bijna alle zorg aan kinderen tot achttien jaar met opgroei- en/of opvoedproblemen en aan kinderen en jongeren met een duidelijk ziektebeeld of handicap die extra zorg of begeleiding nodig hebben. Met de Participatiewet wil het kabinet bereiken dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die kunnen werken, participeren in de samenleving door middel van vrijwilligerswerk, dagbesteding of betaald werk.

2.6 Wet samen sterker door vereenvoudiging samenwerkingschool

In juli 2017 is de Wet samen sterker door vereenvoudiging samenwerkingschool aangenomen door de Eerste Kamer. Hiermee wordt de vorming van samenwerkings-scholen vereenvoudigd. In de nieuwe wet blijft de Grondwet leidend: een samenwerkings-school blijft een uitzondering op het duale bestel van openbaar en bijzonder onderwijs. Er moet sprake zijn van een bedreiging van de continuïteit van het openbaar of bijzonder onderwijs om een samenwerkingschool te mogen vormen. In dat geval moet de identiteit van een school voornamelijk op schoolniveau vorm krijgen en niet op bestuurlijk niveau. Hiertoe moet het bevoegd gezag van een school een identiteitscommissie vormen en de wijzigingen verankeren in de statuten.

Een stichting voor openbaar onderwijs kan het bevoegd gezag zijn van een samenwerkings-school in deze nieuwe wet. Daarmee worden openbaar en bijzonder onderwijs gelijkwaardiger aan elkaar. De algemene acceptatieplicht wordt gekoppeld aan de samenwerkings-school, waardoor deze geen leerlingen mag weigeren.

2.7 Wet meer ruimte voor nieuwe scholen

Het wetsvoorstel meer ruimte voor nieuwe scholen is aangenomen in de Tweede Kamer, echter nog niet in de Eerste Kamer. Wanneer de Eerste Kamer over het wetsvoorstel stemt, is nog niet bekend. Het doel is om de wet op 1 juni 2021 in werking te laten treden.

De PO-Raad geeft het volgende aan over het wetsvoorstel¹ meer ruimte voor nieuwe scholen: *Bij invoering van deze nieuwe wet wordt het mogelijk om een school te stichten op basis van belangstelling van ouders en leerlingen. Op dit moment kan een nieuwe school op basis van een pedagogisch-didactisch of onderwijskundig concept alleen nog begonnen worden in combinatie met een erkende geloofs- of levensovertuiging, een zogenaamde richting. Terwijl er wel behoefte is aan vernieuwing en uitbreiding van het onderwijsaanbod. Met de nieuwe wet ontstaat meer ruimte om op basis van een onderwijsconcept een school te beginnen.*

Een kwaliteitstoets, uitgevoerd door de Onderwijsinspectie, wordt onderdeel van de startprocedure. Na de kwaliteitstoets beslist de minister van Onderwijs over de bekostiging van de nieuwe school. Indien aan alle kwaliteitscriteria wordt voldaan, staat de minister de stichting van een school toe. Als een nieuwe school na twee jaar wordt beoordeeld als kwalitatief slecht, kan deze gesloten worden.

De Rijksoverheid² geeft middels een tabel het verschil aan met de huidige regels voor het oprichten van een nieuwe school:

Huidige situatie	Wetsvoorstel meer ruimte voor nieuwe scholen
Wie een nieuwe school wil starten, moet er rekening mee houden dat er voldoende leerlingen nodig zijn (op basis van voorspellingen). De initiatiefnemer hoeft de betrokkenen niet uit te nodigen voor overleg.	Wie een nieuwe school wil starten, moet eerst de betrokkenen uitnodigen voor een overleg: <ul style="list-style-type: none"> - de bestaande schoolbesturen; - het samenwerkingsverband; - de gemeente. Een overleg kan ertoe leiden dat een bestaande school de wensen van ouders en leerlingen inpast. Het starten van een nieuwe school is dan niet meer nodig.
Het starten van een bijzondere school kan alleen op basis van een erkende richting.	Een school hoeft geen richting meer te hebben om te kunnen starten.
Bij de aanvraag voor een nieuwe school wordt de belangstelling berekend op basis van een voorspelling. Deze voorspelling: <ul style="list-style-type: none"> - veronderstelt de belangstelling van ouders op basis van het bestaande onderwijsaanbod; - houdt geen rekening met de kenmerken van een school, zoals nabijheid, kwaliteit en onderwijsconcept. 	Een aanvraag voor een nieuwe school moet in ieder geval bevatten: <ul style="list-style-type: none"> - een belangstellingsmeting via ouderverklaringen of marktonderzoek. Op basis van de resultaten en demografische gegevens, wordt een voorspelling voor de lange termijn gemaakt. Zo kan de daadwerkelijke belangstelling preciezer worden berekend. - informatie over de te verwachten kwaliteit. De onderwijsinspectie toetst de aanvraag op eisen die inzicht in de te verwachten kwaliteit van de school geven.
Bestuurders en toezichthouders hoeven voor de start van een school geen verklaring omtrent gedrag (VOG) aan te leveren.	Bestuurders en toezichthouders van een nieuwe school hebben een VOG nodig. Daarnaast wordt gekeken of bestuurders in het verleden nooit een school hebben gehad die door zeer zwakke kwaliteit is gesloten.

¹ <https://www.poraad.nl/nieuws-en-achtergronden/wetsvoorstel-meer-ruimte-voor-nieuwe-scholen-aangenomen-in-tweede-kamer>

² <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/vrijheid-van-onderwijs/oprichten-nieuwe-school>

Initiatiefnemers moeten aantonen dat de stichtingsnorm na een periode van acht jaar gehaald wordt in plaats van de huidige vijf jaar. Verder blijven de normen voor het starten en behouden van scholen intact en zijn er geen veranderingen in de bekostiging. Omdat deze normen niet veranderen, blijft de ruimte om nieuwe scholen te stichten in de praktijk beperkt.

2.8 Wet toekomstbestendig onderwijsaanbod

Op 6 juni 2017 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel toekomstbestendig onderwijsaanbod aangenomen. Dit wetsvoorstel maakt het eenvoudiger voor scholen om de richting om te zetten, uit te breiden met een richting of te verplaatsen. Door deze maatregelen worden schoolbesturen beter in staat gesteld om te anticiperen op eventuele leerlingendaling. De PO-Raad geeft aan dat het aangenomen wetsvoorstel de volgende zaken regelt³:

- het wordt voor besturen makkelijker om een school om te zetten van openbaar naar bijzonder onderwijs of andersom;
- het wordt makkelijker om een school van richting te laten veranderen of binnen de gemeentegrenzen te verplaatsen;
- de opheffingsnorm mag tussentijds gesplitst worden in stedelijk en niet-stedelijk gebied binnen een gemeente;
- de deadline voor vrijwillige sluiting van openbare scholen wordt flexibeler.

2.9 Conclusie

Niet alleen het onderwijs, maar het gehele sociale domein is volop in ontwikkeling; nieuwe wetgeving en (uitvoerings)regels zijn in sommige gevallen nog maar recentelijk in werking getreden. Deze nieuwe regels vragen om een andere kijk op onderwijshuisvesting. Een gevolg hiervan kan aanpassing van de onderwijshuisvesting, een wens tot het beter benutten van het aantal m² huisvesting en/of integrale samenwerking zijn.

De beleidswijzigingen vragen om een integrale en strategische visie van de gemeente en schoolbesturen op het gebied van samenwerken, samenwonen, exploitatie en beheer. Daarbij dient niet alleen naar traditionele samenwerkingspartners uit de eigen sector gekeken te worden, maar naar integrale samenwerking binnen het gehele domein van onderwijs, kinderopvang, sport en zorg en welzijn.

³ <https://www.poraad.nl/nieuws-en-achtergronden/senaat-neemt-wetsvoorstel-toekomstbestendig-onderwijsaanbod-aan>

3 Relevante thema's

Na het relevante wettelijk kader gaan we in dit hoofdstuk in op de relevante thema's welke op dit moment actueel zijn in de gemeente Landgraaf. Tijdens de bilaterale gesprekken en de interactieve sessie zijn de in dit hoofdstuk aan de orde komende thema's gedefinieerd als actueel in de gemeente Landgraaf. In grote lijnen zijn deze op te delen in de thema's *samenwerking* en *gebouw*. In de navolgende paragrafen worden de thema's verder toegelicht met de visie/ambitie aangaande het thema, de ruimtelijke component en de verantwoordelijkheid voor realisatie/financiering.

De in dit hoofdstuk besproken beleidsuitgangspunten zijn vastgesteld in de Lokale Educatieve Agenda (LEA). De LEA levert een belangrijke bijdrage vanuit het onderwijs en past binnen het preventief beleid van de gemeente Landgraaf. Bovenal is de LEA erop gericht om de onderwijsopbrengsten te verhogen. In de LEA worden tenslotte koppelingen gelegd met activiteiten vanuit verschillende maatschappelijke thema's. De speerpunten uit de onderwijsvisie worden in de LEA vertaald in meerdere ambities. Acties worden vervolgens benoemd om die ambities te verwezenlijken. Gedeelde verantwoordelijkheid en het komen tot een dynamisch werkdocument, is van belang om de gestelde doelen daadwerkelijk te borgen.

Alvorens de thema's inhoudelijk behandeld worden, is geconstateerd dat – om te komen tot een visie op de thema's – bij bijna alle thema's sprake is van maatwerk. In het thema wordt de visie geformuleerd en vervolgens wordt een vertaling gemaakt naar de consequenties voor huisvesting in relatie tot het IHP.

In de vertaling naar huisvesting wordt later in dit proces getracht om zo concreet mogelijk te zijn. In de uitwerking zal blijken dat veel factoren een rol spelen, waarbij de verantwoordelijkheden bij verschillende partijen/instanties liggen. Dit komt met name door de toenemende integraliteit tussen de diverse beleidsvelden. Sectoren in het onderwijs worden bijvoorbeeld inhoudelijk met elkaar verbonden. Een gemeente of schoolbestuur kan binnen de betreffende thema's bijna niet autonoom handelen. In het verleden kon dit wel. Partnerschap, denken in een gemeenschappelijk belang en over eigen grenzen en regels stappen, vormen de basis. Daarbij is meer informatie en afstemming nodig en is het creëren van nieuwe methoden van werken/regels/modellen van belang. Om die reden is maatwerk bij de uitwerking van elk thema van belang. Dat betekent dat per sector of locatie nader onderzocht moet worden wat het meest optimaal is om de visie te realiseren. Het nader uitzoeken is de opdracht aan de gemeente en schoolbesturen. Dit is niet vrijblijvend en vraagt om inzet van de belanghebbenden waarbij het volgende van belang is:

- de visie in het IHP is het vertrekpunt om huisvesting te realiseren;
- het beoogde resultaat is meer dan de som der delen;
- bij het beoordelen van de plannen moet verder worden gekeken dan alleen naar bestaande regelgeving of het afvinken van lijstjes.

De gemeente en schoolbesturen vinden het van belang dat bij huisvestingsaanvragen alle aspecten meegenomen worden om tot een goede, passende oplossing (maatwerk) te komen. Om die reden dient een kader te worden gegeven waarin staat waar een huisvestingsaanvraag aan moet voldoen. Dit is nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

3.1 Samenwerking

In de gesprekken met de gemeente en schoolbesturen is gesproken over samenwerking in verschillende vormen, te weten:

- brede scholen met een doorgaande leerlijn van 0-12 jaar;
- junior college met doorgaande leerlijn van 10-14 jaar;
- samenwerking met wijk- en jeugdzorgpartijen;
- passend onderwijs;
- duurzame samenwerking;
- gezonde school.

Per onderdeel wordt in deze paragraaf de ambitie/visie, de ruimtelijke component en de verantwoordelijkheid voor realisatie/financiering beschreven.

3.1.1 Doorgaande leer- en ontwikkelingslijn 0-12 jaar → brede school

De gemeente vindt, in samenspraak met de onderwijs- en kinderopvangpartners, de ontwikkeling van brede scholen in de gemeente Landgraaf belangrijk. Enerzijds is een brede school een samenwerkingsvraagstuk, anderzijds is het een ruimtelijk vraagstuk. Voor het IHP is de ruimtelijke component van belang, alsmede de verantwoordelijkheid voor de realisatie/financiering van een kindcentrum. Het beleid van MOVARE is gericht op de ontwikkeling van IKC's, afhankelijk van de lokale behoefte en met een breed aanbod op basis van een gezamenlijk gedragen visie op samenwerking, educatie en (jeugd)preventie dat verder gaat dan een pedagogisch kader.

Ambitie en visie

Een brede school is een voorziening voor kinderen van 0-12 jaar waarin zij de dag doorbrengen om te leren, spelen, sporten, ontwikkelen en ontmoeten. Kortom: het is meer dan alleen een school. Alle ontwikkelingsterreinen van kinderen komen aan bod. Een brede school is in de eerste plaats een netwerkorganisatie die een gevarieerd totaalpakket biedt op het gebied van educatie, opvang, ontwikkeling, zorg, welzijn en vrije tijd. Dit totaalpakket is niet verdeeld op basis van een institutionele en/of organisatorische verdeling. Het komt erop neer dat onderwijs, opvang, welzijn en zorg in een kindcentrum gelijkwaardige partners zijn, die gezamenlijk een aanbod aan diensten bieden binnen een pedagogisch kader en het liefst heel dicht bij elkaar (fysiek). Een kindcentrum biedt alle kinderen een dagprogramma voor zolang als zij willen deelnemen. Hierbij is sprake van minimale en maximale uren met een ruim openingsregime.

Voor wat betreft de onderwijscomponent in de brede school dient niet enkel uitgegaan te worden van regulier basisonderwijs. Onderwijsstichting MOVARE wil ook de verbinding met het speciaal basisonderwijs (SBO) graag verder verkennen. Zo zal bij de vormgeving van een brede school op termijn wellicht onderzocht moeten worden welke verbinding – in de ruimtelijke sfeer – mogelijk is. Door deze verbinding te leggen, wordt ook inhoud gegeven aan de eisen vanuit passend onderwijs en de daarbij behorende zorgverleners. Het thema 'passend onderwijs' hoort dan ook bij het thema 'doorgaande leer- en ontwikkelingslijn'. Voor nu is aangegeven dat de brede school geen doel op zich is. Het is een middel dat waar nodig en gewenst tot mooie verbindingen kan leiden. Niet alle scholen zullen zich dus tot brede school ontwikkelen; alleen daar waar vraag en behoefte is.

Ruimtelijke component

Ten aanzien van de ruimtelijke component hebben de betrokken partners de ambitie om vanuit de behoefte van kinderen en ouders, in een wijk, een integraal aanbod te doen waarbij partijen intensief samenwerken en waar mogelijk ook samenwonen. Deze samenwerking wordt gedefinieerd als brede school.

In sommige situaties zijn niet alleen kindgerelateerde zorg- en welzijnsvoorzieningen aanwezig in een gebouw of in de directe nabijheid, maar ook wijk- of maatschappelijk gerelateerde zorg- en welzijnsvoorzieningen. De gemeente en het PO-schoolbestuur streven bij nieuwbouw en renovatie in het onderwijs naar de inrichting van een brede school met – waar mogelijk – wijkfuncties. Zie hiervoor ook paragraaf 3.1.3.

Verantwoordelijkheid realisatie/financiering

De primaire verantwoordelijkheid voor de realisatie van een brede school ligt bij de kernpartners zelf (schoolbestuur, kinderopvang, buitenschoolse opvang en overige maatschappelijke partners). De gemeente ziet voor zichzelf vooral een regisserende, stimulerende en verbindende rol. De formele positie van de gemeente ten opzichte van de partners is zeer verschillend. Dit is ook afhankelijk van de eigendomsverhoudingen.

Per brede school wordt bepaald hoe de verhoudingen liggen. Dat betekent dat de gemeente, het schoolbestuur en aanbieders van peuter- en kinderopvang gezamenlijk komen tot een passende huisvestingsoplossing (maatwerk) en de bekostiging daarvan.

Investerings in aanvullende en/of commerciële functies zijn onderwerp van gesprek waarbij de betrokken schoolbesturen en aanbieders van peuter- en kinderopvang een nadrukkelijke rol spelen, onder andere om financieel bij te dragen in de totstandkoming van huisvesting. Deze partijen zijn als eerste aan zet. Echter, met name bij de bouw van een brede school, kan het lastig zijn om private partijen te vinden die hierin willen investeren vanwege een zeer specifieke businesscase en ingewikkelde eigendoms- en beheervraagstukken. In dat geval kan de gemeente ervoor kiezen om met niet-onderwijshuisvestingsmiddelen te investeren in opvang of in andere kindgerelateerde functies en daarbij kostendekkende huur vragen. Dit is in de gemeente Landgraaf in elke situatie maatwerk, waarbij de gemeente in ieder geval voldoende contractuele zekerheden bij de desbetreffende instellingen dient te verwerven.

In sommige scholen in de gemeente Landgraaf maakt de kinderopvang gebruik van onderwijs m², waarbij de kinderopvang huur betaalt aan het schoolbestuur. Vanuit de inhoudelijke meerwaarde ondersteunt de gemeente deze verhuur WPO. Op het moment dat de school groeit en behoefte heeft aan meer ruimte, is de gemeente dan ook bereid om per situatie een maatwerkoplossing te zoeken.

In de gemeente Landgraaf is gekozen voor de gezamenlijke ambitie om de samenwerking tussen de gemeente, peuteropvang, onderwijs 'hand in hand' te laten verlopen: partijen werken samen op onderwerpen wanneer de visie van beide partijen met elkaar in lijn ligt. De samenwerking kan ook intenser, 'cheek to cheek': partijen redeneren vanuit een gedeeld belang en leveren naar vermogen een bijdrage aan het grotere geheel. Hieronder beschrijven we de relatie van de gemeente ten opzichte van de verschillende partners.

Relatie gemeente-onderwijs

Ten aanzien van de component onderwijs worden de gemeente en schoolbesturen bekostigd door de Rijksoverheid. De relatie tussen de gemeente en het onderwijs richt zich met name op het onderwijshuisvestingsbeleid. De gemeente bekostigt vve en voert van daaruit bestuurlijk overleg.

De gemeente heeft de wettelijke taak en verplichting om onderwijshuisvesting (vervangende nieuwbouw en uitbreiding) te faciliteren. Deze wettelijke verantwoordelijkheid is vastgelegd in de (nog te actualiseren) Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf.

Bij onderwijshuisvestingsvraagstukken en de zoektocht naar passende huisvesting van scholen, zijn er een aantal principes. Allereerst wordt gezocht naar oplossingen binnen bestaande gebouwen en/of binnen dezelfde wijk. Wanneer dit niet mogelijk blijkt te zijn, wordt gezocht naar (huisvestings)oplossingen op fietsveilige afstand. Voor zowel onderwijs als kinderopvang geldt dat leegstand zoveel mogelijk moet worden voorkomen en/of benut. Indien dit niet mogelijk is, wordt gekeken naar een (kosten)efficiënte oplossing in de vorm van nieuwbouw of uitbreiding, rekening houdend met de principes uit paragraaf 3.2.

Relatie gemeente-kinderopvang

De gemeente heeft geen wettelijke taak voor de huisvesting van kinder- en peuteropvang, behalve het organiseren van een vve-plek. Vanuit de zorgplicht voor onderwijshuisvesting kan de gemeente de ontwikkeling van kindcentra echter wel bevorderen en stimuleren bij (toekomstige) vraagstukken en aanvragen omtrent dit beleidsonderwerp. De mogelijkheden om te sturen op kinderopvang zijn zeer beperkt, aangezien deze sector privaat is georganiseerd. Uiteraard heeft de gemeente hier de rol van toezichthouder. Zij hebben dit uitbesteed aan de GGD.

De gemeente investeert in principe niet in ruimte voor kinderopvang. De verantwoordelijkheid voor de realisatie en exploitatie van kinderopvangruimten ligt bij de desbetreffende aanbieder.

Vanaf 1 januari 2018 heeft het peuterspeelzaalwerk dezelfde formele status als de kinderopvang. Dit betekent dat ouders recht kunnen hebben op kinderopvangtoeslag voor peuteropvang. De gemeente heeft de rol van toezichthouder op de peuteropvang en heeft de mogelijkheid om subsidie voor peuteropvang beschikbaar te stellen voor ouders die geen recht op kinderopvangtoeslag hebben, zoals éénverdieners of niet-werkenden. De uitwerking daarvan vindt plaats door middel van de inkoop van kindplaatsen voor deze kinderen door de gemeente.

De gemeente investeert in principe niet in ruimte voor peuteropvang. De verantwoordelijkheid van de realisatie en exploitatie van peuteropvangruimten ligt bij de desbetreffende aanbieder.

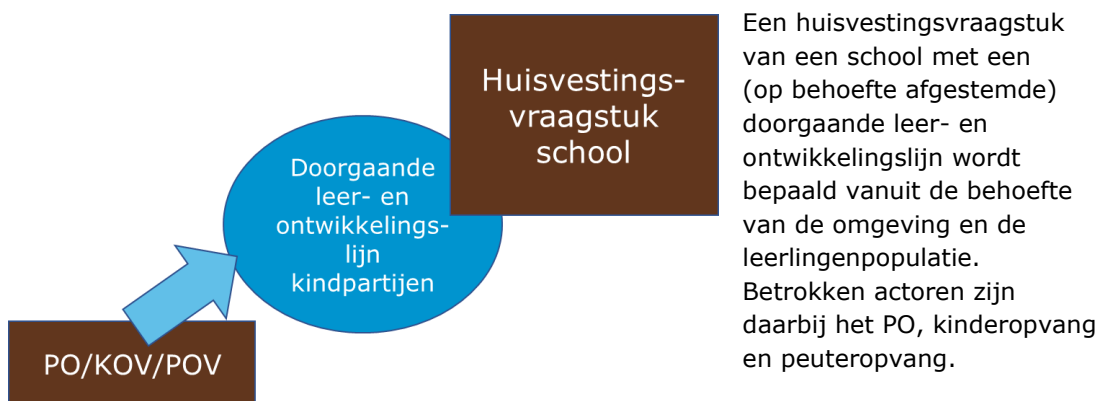
De gemeente Landgraaf heeft – naast een verbindende rol – ook taken op zich genomen om zorg en onderwijs dicht bij elkaar te brengen en heeft zich ingezet voor het voorkomen van onderwijsachterstanden.

De uitbreiding van het vve-aanbod, de ontwikkeling van de startklas en de mogelijke schakelklassen in de toekomst maken dat de doorgaande lijn en de sociaal-emotionele begeleiding van zorgpartners binnen de school steeds prominenter aanwezig zijn. Het vve-aanbod zal merkbaar zijn in alle peuteropvang-groepen en in de groepen 1 en 2 van de basisscholen. De gemeente investeert in deze kwaliteitsverhoging en zal daarmee ook aandacht houden voor de doorgaande lijn en borging hiervan. Het passend onderwijs, de uitbreiding van vve en het preventief jeugdbeleid is mogelijk van invloed op wat nodig is binnen gebouwen.

Relatie gemeente-jeugdbeleid

Voor het jeugdbeleid als geheel heeft de gemeente een regiefunctie die als gevolg van de transitie jeugdzorg verder is versterkt. De gemeente heeft hierin geen taak als het gaat om huisvesting.

De gemeente heeft een zorgplicht voor onderwijshuisvesting. De gemeente heeft geen taak met betrekking tot het huisvesten van kinderopvang. Bij nieuwbouwtrajecten of huisvestingsvraagstukken binnen bestaande gebouwen wordt bij behoefte gestreefd naar samenwonen van diverse kindpartijen ter ondersteuning van de samenwerking.

3.1.2 Doorgaande leerlijn 10-18 jaar

Een junior college of tienercollege heeft onder andere als doel het selectiemoment van de schoolkeuze in het VO uit te stellen. Daarnaast is het een uitbreiding van de reeds bestaande samenwerking tussen het PO en VO, bijvoorbeeld ten aanzien van techniek- en taalonderwijs of praktische talentontwikkeling. Het junior college richt zich op leerlingen van groep 7 en 8 en van de eerste twee leerjaren van het VO.

De meeste leerlingen verlaten het PO op twaalfjarige leeftijd. Als zij in groep 8 zitten, maken hun ouders, de school en zichzelf een keuze voor het type vervolgonderwijs. De overgang naar het VO verloopt echter niet voor alle leerlingen vlekkeloos. Deze overgangsproblematiek kent verschillende oorzaken, om te beginnen het moment van kiezen. Leerlingen zijn pas elf of twaalf jaar wanneer bepaald wordt of zij naar het vmbo, de havo of het vwo gaan. Het PO en VO in de gemeente Landgraaf werkt goed samen om voor individuele leerlingen een passend aanbod te doen.

Bij het vormen van een junior college zijn een aantal organisatorische en regelgevingstechnische punten van belang. De wet staat niet toe dat PO- en VO-leerlingen bij elkaar zitten. Op dit moment gedooft het ministerie een aantal initiatieven die zijn aangemerkt als 'kansrijk initiatief'.

Ambitie en visie

De partners in de gemeente Landgraaf geven aan dat er reeds sprake is van een goede overdracht tussen het PO en VO. Het VO ziet kansen in een intensieve samenwerking tussen het PO en VO, maar streeft niet direct naar een aparte voorziening zoals een junior college. Het PO heeft deze ambitie wel.

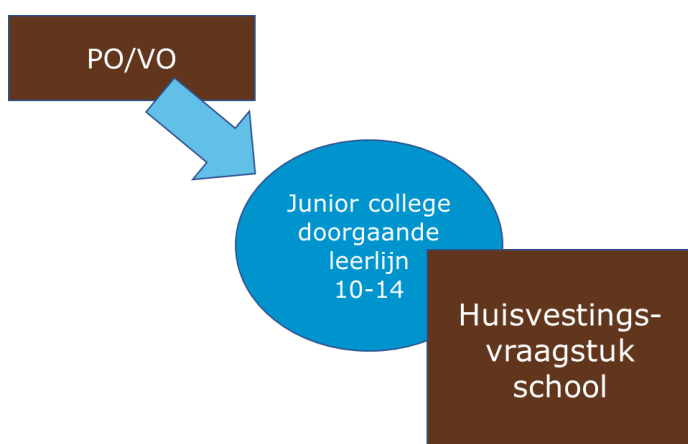
Ruimtelijke component

Een intensieve, op de behoefte van het kind afgestemde samenwerking tussen PO en VO is de basis voor de doorgaande leerlijn 10-18. MOVARE heeft de ambitie om dit te vertalen naar aparte voorzieningen zoals een junior college. De samenwerking tussen het PO en VO vraagt om flexibiliteit in gebouwen en – waar mogelijk – nabijheid van voorzieningen voor het PO en VO.

Verantwoordelijkheid realisatie/financiering

De gemeente Landgraaf ondersteunt de intensivering van de samenwerking tussen het PO en VO. Zij beschouwen dit als een aanvulling op het bestaande aanbod. Voor een dergelijke voorziening zal geen aparte huisvesting gerealiseerd worden; dit maakt onderdeel uit van de beschikbare capaciteit en vraagt om een duidelijk uit te werken herkenbaarheid.

De samenwerking tussen de onderwijssectoren wordt geïntensiveerd. Deze samenwerking leidt niet direct tot een huisvestingsvraag.

Een huisvestingsvraagstuk van een school kan bepaald worden door de visie op de doorgaande leerlijn 10-14. Betrokken actoren zijn daarbij het PO en VO.

3.1.3 Wijkgericht werken/onderwijs/zorg

Ambitie en visie

Het wijkgericht werken is sterk gekoppeld aan de Wmo en Jeugdwet. Voor het optimaal ontwikkelen van kinderen en jongeren is het belangrijk om aandacht te hebben voor de omgeving en situatie waarin zij opgroeien. Ouders hebben hierin een primaire verantwoordelijkheid. Naast ouders spelen hierin ook de professionals en vrijwilligers in algemene jeugdvoorzieningen een belangrijke rol, zoals in scholen, kinderopvang, peuterspeelzalen, buitenschoolse opvang, het jongerenwerk en verenigingen. Al deze partijen samen vormen de pedagogische infrastructuur in de buurt.

De gemeente Landgraaf heeft gekozen om te investeren in preventie. Preventie gaat zowel over het vroegtijdig inzetten van hulp als over het voorkomen van (grotere) problemen. De transformatiedoelen uit het beleidskader (2019) zijn:

- preventie en eigen kracht;
- demedicaliseren, ontzorgen, normaliseren;
- eerder de juiste hulp op maat;
- integrale hulp (één gezin, één plan, één regisseur (format en werkwijze));
- meer ruimte voor professionals/minder regeldruk.

Het Preventieplan Jeugd Landgraaf is in 2017 vastgesteld door de gemeenteraad. Het deel 'jeugd- en jongerenwerk' uit het Uitvoeringsplan Preventie Jeugd Landgraaf 2019-2020 wordt uitgevoerd door coöperatie voor jeugdhulp JENS en is daarom ook uitgewerkt in samenwerking met (de gebiedsmanagers van) JENS. Tijdens de uitwerking zijn interventies herijkt en heeft – met een blik op de toekomst – een aanpassing van diverse interventies plaatsgevonden. De focus ligt – net als bij de Beleidsagenda Jeugdhulp Parkstad – op preventie. Op de agenda voor de periode 2019-2020 staan de volgende onderwerpen:

- inzet van schoolmaatschappelijk werk, knooppunten, expertiseteam en startklassen;
- in kaart brengen en doorontwikkelen van het voorliggend veld door het uitbreiden van een naschools activiteiten aanbod middels de inzet van jeugd- en jongerenwerk;
- aanpak van echtscheiding in conflictsituaties;
- implementatie van een aanpak voor laagdrempelige gezinsondersteuning middels een 'gezinsmaatje';
- ontwikkelen en implementeren van een aanpak weerbaarheid op maat in het basisonderwijs.

De faciliterende rol van de gemeente Landgraaf maakt dat dit naast een stimulerende rol ook een sturende rol betreft op de plekken waar onderwijs en zorg elkaar raken. De zienswijze van MOVARE op scholen als 'hotspots' in de wijk, onderschrijft een nauwe samenwerking.

Een school die de actieve verbinding met haar omgeving aangaat, draagt bij aan het verstevigen van de sociale samenhang en krijgt daarnaast een schat aan mogelijke samenwerkingskansen. Het verenigingsleven, lokale ondernemers en gemotiveerde vrijwilligers kunnen een actieve rol spelen in en rond de school. Dit maakt het aanbod voor leerlingen ruimer en het zorgt voor nieuwe samenhang in de wijk.

In het strategisch beleidsplan 2019-2023 van MOVARE zijn de belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen en trends in ogenschouw genomen. Op basis daarvan heeft het schoolbestuur haar inhoudelijke toekomstperspectief geschetst. De taakverbreding die gevraagd wordt van het onderwijs, moedigt scholen aan om hun functie te verbreden en zich meer en meer te ontwikkelen tot een sociaal-maatschappelijk centrum in de wijk. MOVARE ziet de school als 'hotspot'; een plek waar fysieke en sociaal-emotionele veiligheid, geborgenheid en welzijn van elk kind, maar ook van de groep, de volledige aandacht krijgt en leerlingen veilig opgroeien en weerbaarheid ontwikkelen. De scholen zijn te kenmerken als herkenbare thuisbasis voor leerling en leerkracht en stevig verankerd in de buurt, in de wijk en in de (eu-)regio. In deze leefwereld benutten de MOVARE-scholen alle kansen die de ontwikkeling van onze leerlingen ondersteunen en wordt gewerkt aan het realiseren van een duurzame wereld.

De komende periode zet MOVARE in op het versterken van de maatschappelijke functie van het schoolgebouw en het positioneren van de school als ontmoetingsplek in de wijk. De 'hotspot' in de wijk moet fysiek aantrekkelijk zijn en een digitale onderwijsomgeving bieden. Om naar de toekomst toe de kwaliteit van de huisvesting te kunnen waarborgen én verbeteren, is het nodig om plannen te maken om verouderde gebouwen te vervangen of te renoveren waarbij leegstand gereduceerd wordt. De 'hotspots' in de wijk worden gerealiseerd op toekomstbestendige en bereikbare locaties, rekening houdend met de ligging in het voedingsgebied, relaties tussen wijken, fysieke barrières en nabijheid van voorzieningen.

Ruimtelijke component

Het buurt- en wijkgericht werken betreft met name de afstemming/het contact tussen de diverse maatschappelijke organisaties inzake preventie. Daardoor is sprake van veelvuldig overleg in een klein comité. Dit overleg vindt, aangaande de leerlingen, bij voorkeur plaats op school. De gesprekken hebben een hoog privacy-gehalte. Dit vraagt om specifieke ruimten en dus flexibiliteit.

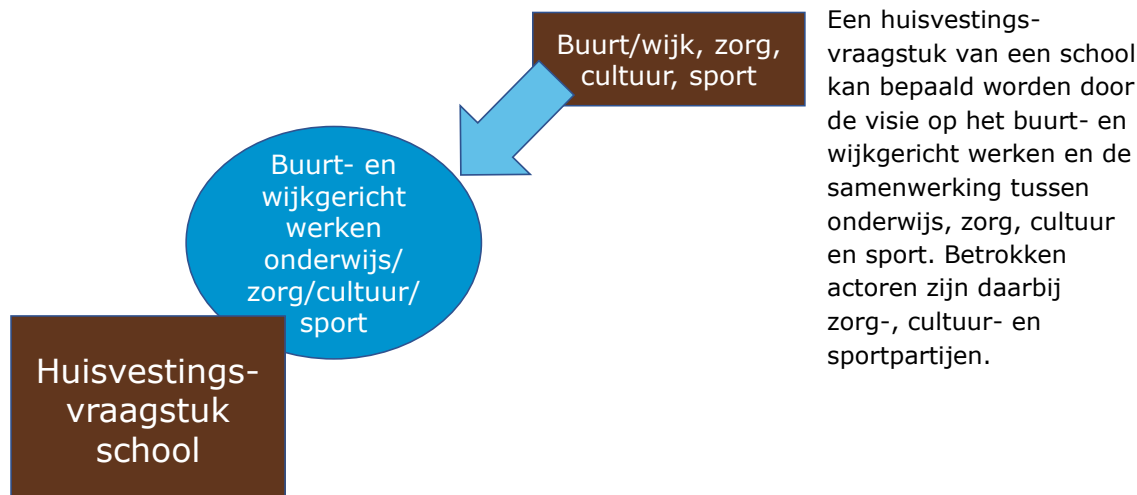
Wanneer interventies leiden tot groepsbegeleiding in de school, zoals in de vorm van doelgroep-arrangementen, heeft dit invloed op de ruimtebehoefte binnen een school. Bij bijvoorbeeld De Wissel wordt steeds meer in kleine groepjes gewerkt, waar JENS ook een belangrijke rol speelt. Tegelijkertijd maken ook andere zorgpartners gebruik van de ruimte binnen deze school. Per situatie zal gekeken moeten worden hoe dicht men bij de gestelde doelen kan blijven, rekening houdend met de mogelijkheden/beperkingen van een gebouw.

Verantwoordelijkheid realisatie/financiering

De gemeente speelt een belangrijke rol in de regie van de pedagogische infrastructuur. De kern van gemeentelijk jeugdbeleid is preventie, dus aan de voorkant investeren in onder andere onderwijs en jeugdgezondheidszorg om daarmee het ontstaan of erger worden van problemen zoveel mogelijk te voorkomen. In de gemeente Landgraaf wordt onder meer gewerkt met de coöperatie JENS (jong en sterk). JENS bestaat uit zeven Limburgse organisaties die het belangrijk vinden dat elk kind veilig en gezond opgroeit en dat iedereen dezelfde kansen krijgt. Het maakt niet uit waar je vandaan komt en of je een beperking of psychische problemen hebt. JENS helpt je met het vinden van je talenten, het oplossen van problemen en kan je op allerlei gebieden begeleiden en behandelen.

Ten gunste van de preventie zien de schoolbesturen dat verbinden met andere 'vindplaatsen' waar kinderen en hun ouders/verzorgers komen, zoals ontmoetingsplaatsen in de wijk, sportcentra, etc., van belang is. Het gaat hierbij om de goede aansluiting vanuit de behoefte van de wijk naar een passend voorzieningenniveau. Dit vraagstuk overstijgt het IHP en heeft betrekking op het formuleren van een accommodatiebeleid in de gemeente. Schoolgebouwen kunnen, vooral wanneer sprake is van leegstand, inspelen op deze behoeften.

Scholen zijn een belangrijke vindplaats. Kinderen brengen een groot deel van de dag door op school. Een verbinding met zorg op of in de nabijheid van school is afhankelijk van de behoefte gewenst.

Een huisvestingsvraagstuk van een school kan bepaald worden door de visie op het buurt- en wijkgericht werken en de samenwerking tussen onderwijs, zorg, cultuur en sport. Betrokken actoren zijn daarbij zorg-, cultuur- en sportpartijen.

3.1.4 Passend onderwijs

Ambitie en visie

De scholen in de gemeente Landgraaf vallen onder het samenwerkingsverband Passend (Primair/Voortgezet) Onderwijs Parkstad. Het samenwerkingsverband wil inhoudelijk sterk onderwijs bieden aan iedere leerling, passend bij zijn of haar onderwijsbehoefte en mogelijkheden, ononderbroken en zo thuisnabij mogelijk. Het is de ambitie om binnen het regulier basisonderwijs, en waar nodig in het speciaal (basis)onderwijs, een zodanig gedifferentieerd onderwijsaanbod te creëren dat ieder kind zich optimaal kan ontwikkelen. Als uitgangspunt geldt: regulier onderwijs als het kan, speciaal onderwijs waar het nodig is.

Ruimtelijke component

De ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs en de daaraan gerelateerde huisvestingsconsequenties (op het gebied van leerlingenaantallen en de daarbij behorende (ruimte)behoefte), zijn niet exact te voorspellen. Dat betekent dat het gewenst is om flexibele schoolgebouwen te hebben waarin op een eenvoudige wijze aanpassingen doorgevoerd kunnen worden. De flexibiliteit wordt gezocht in:

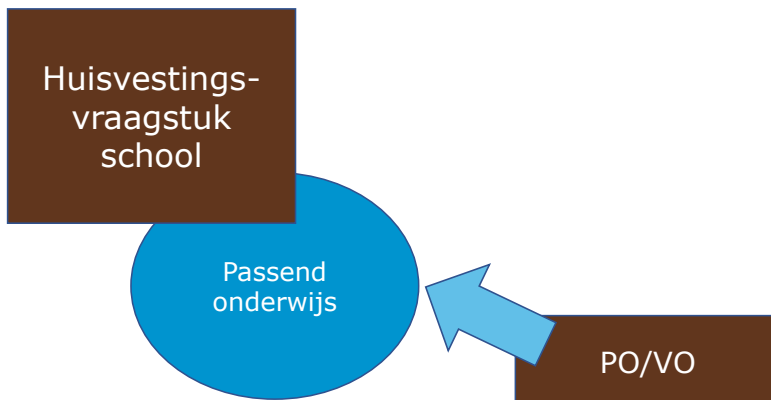
- extra gespreksruimten voor professionals (zorg/ondersteuning) die – zo nodig – bij toerbeurt gebruikmaken van de ruimte;
- extra (kleinere) lesruimten waar een leerling in een klein groepje van leerlingen separaat les kan krijgen;
- toegankelijkheid en bereikbaarheid van zowel de locatie als de individuele ruimten voor leerlingen met lichamelijke beperkingen;
- specialistische voorzieningen, inrichting en inventaris gericht op de zorgvraag.

In de gemeente Landgraaf is een SBO-school gevestigd, De Wissel. Naar verwachting zal deze school de komende jaren haar bestaansrecht behouden.

Verantwoordelijkheid realisatie/financiering

De gemeente Landgraaf is een volwaardig samenwerkingspartner met betrekking tot passend onderwijs en ziet daarbij een duidelijke koppeling en verbinding tussen haar taken ten aanzien van jeugdbeleid en de opgave van passend onderwijs.

De ontwikkeling van passend onderwijs leidt niet direct tot een huisvestingsvraag, maar vraagt wel om flexibiliteit en andersoortige ruimten.

Een huisvestingsvraagstuk van een school kan bepaald worden door de visie op passend onderwijs. Betrokken actoren zijn daarbij PO en VO.

3.1.5 Duurzame samenwerking

Ambitie en visie

De gemeente en schoolbesturen zijn van mening dat duurzaamheid verder gaat dan alleen een gebouw. Het gaat volgens hen ook om de volgende zaken:

- duurzame samenwerking tussen alle partijen die verbonden zijn met kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar en op termijn wellicht 0-18 jaar;
- het voorkomen en verminderen van leegstand in onderwijsgebouwen en ander maatschappelijk vastgoed;
- slim gebruikmaken van bestaande voorzieningen.

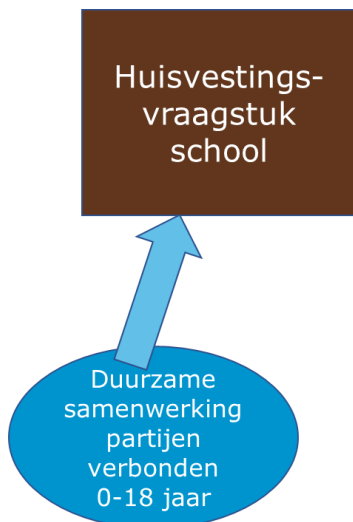
Ruimtelijke component

Ten aanzien van duurzame samenwerking is er geen directe relatie met het IHP, anders dan de samenwerking zoals beschreven in de vorige paragrafen tussen sectoren en diverse beleidsvelden. Het voorkomen en verminderen van leegstand in onderwijsgebouwen en het slim gebruikmaken van bestaande voorzieningen, heeft natuurlijk wel een ruimtelijke component. Deze zijn opgenomen in paragraaf 3.2.5.

Verantwoordelijkheid realisatie/financiering

De gemeente Landgraaf moedigt duurzame samenwerking aan. Binnen de beleidsvelden die reeds genoemd zijn, hebben zij een regiefunctie om deze samenwerking te versterken.

Duurzame samenwerking leidt niet tot een huisvestingsvraag naast de reeds genoemde beleidsvelden van samenwerking.

Een huisvestingsvraagstuk van een school kan bepaald worden door de visie op de duurzame samenwerking met alle verbonden partijen voor kinderen van 0-18 jaar.

3.1.6 Gezonde Basisschool van de Toekomst

Ambitie en visie

In 2015 ging de Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT) van start. Dit omvangrijke project is tot stand gekomen door samenwerking tussen Onderwijsstichting MOVARE, GGD Zuid Limburg, Maastricht University, kinderopvangorganisaties, peuterspeelzalen en tal van andere private en maatschappelijke organisaties. De realisatie van de GBT was onmogelijk geweest zonder de financiële en ambtelijk-inhoudelijke ondersteuning van de provincie Limburg.

Het doel van het project GBT van MOVARE was om te onderzoeken of kinderen die op de basisschool een gestructureerd dagritme aangeboden krijgen, met voldoende tijd voor onderwijs, sport, bewegen, spelen en aandacht voor gezonde voeding. De GBT-aanpak staat voor het versterken van de gezonde ontwikkeling. Tevens is onderzocht of een dergelijk dagritme meer rust en minder stress betekent voor zowel kinderen als ouders en of dit bijdraagt aan een betere kwaliteit van leven. Naast deze mogelijke kind-specifieke voordelen, is gekeken naar de maatschappelijke en economische voordelen op zowel de middellange als lange termijn. Gebleken is dat de GBT-scholen een aanzuigende werking hebben. Het behouden van de huidige GBT-scholen vanuit de gemeente Landgraaf is op dit moment geborgd en opgenomen in de regiodeal. Uitbreiding naar andere Landgraafse scholen wordt nog onderzocht.

Ruimtelijke component

In de basis zit er geen ruimtelijke component aan de GBT. In de uitwerking kunnen echter toch een aantal huisvestingsbehoeftes zijn, zoals de aanwezigheid van een volledige keuken en ruimte voor opslag van voedingswaarden en extra materialen. MOVARE zoekt naar een leverancier van de gezonde lunch, waarbij het hebben van een keuken op school niet noodzakelijk is. Het koppelen van een moestuin aan de GBT kan een uitwerking zijn, maar is geen verplicht onderdeel. Daardoor blijft de extra ruimtebehoefte binnen en buiten de school beperkt.

Verantwoordelijkheid realisatie/financiering

De gemeente Landgraaf moedigt de gezonde basisscholen aan en heeft zich hier beleidsmatig aan gecommitteerd. Er zijn echter geen aparte middelen toegekend aan de eventuele huisvestingscomponent van dit concept. Op basis van een andere inventarisatie zal moeten blijken of de uitwerking van het concept vraagt om aanvullende huisvestingsbehoefte of nodige bouwkundige en installatietechnische voorzieningen en hoe hiermee om wordt gegaan.

Gezonde basisscholen leiden niet tot een genormeerde huisvestingsvraag, echter is de vraag om extra ruimtes vanuit de beleidskeuze wel degelijk aanwezig.

3.2 Gebouw

Naast samenwerking zijn ook een aantal gebouwelijke thema's relevant ten behoeve van het IHP:

- duurzaamheid;
- renovatie versus vervangende nieuwbouw;
- Total Cost of Ownership (TCO);
- normvergoeding versus kwaliteitsniveau huisvesting;
- leegstand en spreiding.

Per onderdeel wordt in deze paragraaf het beleid of de beleidsvisie beschreven, evenals de vertaling naar het IHP. Voor het VO geldt dat voor het Charlemagne College Eijkhagen (hierna: Eijkhagen) een samenwerkingsovereenkomst is afgesloten tussen SVO|PL en de gemeente. Veel van de zaken in deze paragraaf komen daar ook in voor. Op onderdelen worden voor het VO aanvullende afspraken gemaakt.

3.2.1 Duurzaamheid

Beleid of beleidsvisie

De Limburgse gemeenten die vallen onder Parkstad Limburg hebben een ambitiedocument over de energietransitie geformuleerd. Daaruit is Parkstad Limburg Energietransitie (PALET) 1.0 ontstaan; een ambitiedocument waarin op wetenschappelijke wijze en op basis van de beproefde Trias Energetica is vastgesteld dat Parkstad Limburg in 2040 een duurzame, energieneutrale regio kan zijn.

In PALET 2.0 is een volgende stap naar de implementatie van de energietransitie in Parkstad Limburg gezet en vormt tevens een opmaat naar een regionaal uitvoeringsprogramma PALET 3.0; een vertaling naar concrete keuzes, afspraken en doelstellingen voor de korte, middellange en lange termijn. De ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn, heeft ook gevolgen voor het onderwijs. Er wordt gesproken over energiebesparingspakketten, het vermijden van het gebruik van de compressiekoeling en het verbeteren van de isolatie en ventilatie van de gebouwen. Daarnaast wordt gesproken over gedragsverandering en bewustwording.

Duurzaamheidsmaatregelen/-doelstellingen met betrekking tot gebouwen vragen om extra investeringen. Deze investeringen leiden tot betere gebouwen en tot een besparing op de exploitatielasten. Door de besparing op de exploitatielasten is het noodzakelijk dat de gemeente en schoolbesturen gezamenlijk optrekken om de duurzaamheidsambities te kunnen realiseren. De gemeente en schoolbesturen hebben daarin ieder hun eigen verantwoordelijkheid, maar ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

De gemeente en schoolbesturen zijn van mening dat het per gebouw om maatwerk gaat; de duurzaamheidsmogelijkheden verschillen per school(gebouw). Zo kunnen de schoolbesturen middelen inzetten ten gunste van een duurzamer/beter exploiteerbaar gebouw, of kan de gemeente extra middelen beschikbaar stellen ter realisatie van haar duurzaamheidsambities.

Om de ambitie concreet te maken, is een nadere uitwerking nodig. Wanneer duurzaamheidsambities SMART geformuleerd worden voor bestaande en nieuwe gebouwen, leidt dat mogelijk tot zeer grote investeringen. Dat is op dit moment niet te overzien. Pas wanneer voor alle gebouwen een nulmeting uitgevoerd wordt, kan (locatie specifiek) in beeld gebracht worden welke kosten gemoeid gaan met het realiseren van duurzaamheidsambities.

Als onderdeel van een duurzaam schoolgebouw wordt in de gemeente Landgraaf ook de 'frisse school' nagestreefd. Een frisse school is een schoolgebouw (PO of VO) met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid. De gemeente heeft de ambitie om bij nieuwbouw van scholen energieneutrale dan wel energieleverende gebouwen te realiseren. Zij verwachten hierbij een bijdrage van de schoolbesturen vanwege de exploitatievoordelen die de schoolbesturen hiermee behalen. De schoolbesturen hebben aangegeven een eventuele bijdrage af te laten hangen van de uitkomsten van een businesscase. In deze businesscase kan tevens de afweging renovatie versus nieuwbouw meegenomen worden, evenals de mogelijkheden voor TCO.

Vertaling naar IHP

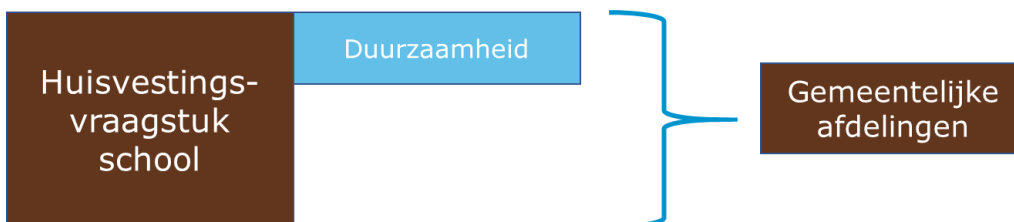
In Nederland is de doelstelling om alle gebouwen, dus ook bestaande gebouwen, in 2050 zo veel mogelijk energieneutraal te laten zijn. Het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zijn bezig met het formuleren van de eindnormen en daarmee het jaar waarin hieraan moet worden voldaan. In de gemeente Landgraaf is de ambitie om dit in 2040 te realiseren. Om deze doelstelling te kunnen halen, moeten de gemeente en schoolbesturen vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid een plan van aanpak opstellen. De gemeente is hierbij initiatiefnemer. In het plan van aanpak dient invulling gegeven te worden aan:

- de omschrijving van het ambitieniveau: wat streven we na?
- inzicht in de opgave vanuit de huidige situatie: wat verbeteren we?
- de aanpak: waar beginnen en eindigen we (inclusief prioritering en tijdspad)?
- de haalbaarheid, zowel organisatorisch als politiek-bestuurlijk en financieel: op welke wijze wordt financieel bijgedragen en welke rol- of taakverdeling is nodig om tot resultaten te komen?

Bij huisvestingsvragen zal het bovenstaande leidend zijn.

Volgend uit PALET 2.0 zijn er een aantal pilotprojecten in de gemeente Landgraaf, waaronder de Harlekijn. Bij deze pilotprojecten vindt een volledige scan plaats van het gebouw om te bekijken welke technische en financiële mogelijkheden er zijn om het gebouw te verduurzamen. Op basis van deze scan worden de duurzaamheidsmaatregelen bepaald en benut. Naast het meenemen van de duurzaamheidsambities bij de businesscases van schoolgebouwen waar iets moet gebeuren, kan deze scan ook bij alle bestaande gebouwen worden uitgevoerd.

Voor het verduurzamen van bestaande gebouwen wordt gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld om de doelstellingen uit het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid te behalen. Bij nieuwe gebouwen wordt op basis van de ambitie van de gemeente en wet- en regelgeving gebouwd. Per situatie zullen op basis van een businesscase afspraken volgen voor de financiering. Bij bestaande gebouwen kan een volledige scan plaatsvinden om de meest optimale duurzaamheidsmaatregelen te bepalen op basis waarvan kan worden bepaald om er al dan niet in te investeren.

Bij een huisvestingsvraagstuk van een school is het (gemeentelijk) beleid ten aanzien van duurzaamheid van invloed op de te maken keuzes.

3.2.2 Renovatie versus vervangende nieuwbouw

Beleid of beleidsvisie

Door de overheveling van het buitenonderhoud in het primair en speciaal onderwijs, is een scherpere verdeling ontstaan tussen de verantwoordelijkheden. De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van voldoende capaciteit/adequate huisvesting en de schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het beheren en exploiteren van de schoolgebouwen. De geldstromen zijn gescheiden.

Bij oudere schoolgebouwen speelt de vraag hoe om te gaan met de voortzetting van de locatie: verlengen (lees: renoveren) of vervangende nieuwbouw? Renovatie is een begrip dat geen plek/status kent in de huidige regelgeving. Dit is het zogenaamde 'grijze gebied'. Voormalig staatssecretaris Dekker riep gemeenten en schoolbesturen op om hieromtrent samen naar oplossingen te zoeken.

Landelijk wordt/worden op meerdere fronten beleid/plannen gemaakt (VNG, PO-Raad, VO-Raad, LVO) om een oplossing te bieden voor het 'grijze gebied'. Op basis van de kern van deze plannen wordt elke gemeente bij de nieuwe wetgeving verplicht gesteld om met de schoolbesturen een IHP op te stellen voor een periode van minimaal zestien jaar. De schoolbesturen zijn waarschijnlijk verplicht om voor elk schoolgebouw een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) op te stellen. Voor zowel het IHP als MJOP's gelden de kwaliteitskaders vanuit de WPO, WEC, WVO en het Bouwbesluit. De doelstelling is om met beide plannen afwegingen te kunnen maken over wat het meest optimaal is: renoveren of vervangende nieuwbouw (geldstromen en kwaliteitseisen worden naast elkaar gelegd).

Renovatie

De term 'renovatie' moet nog nader uitgewerkt worden. Hierover zijn gesprekken/ onderzoeken gaande. Zo wordt bijvoorbeeld gesteld dat renovatie gelijk staat aan levensduurverlenging: de betreffende renovatiemaatregel zorgt voor een verlenging van de levensduur van ten minste 25 jaar. Het voorstel van de sectoren, PO-Raad, VO-Raad en VNG wordt vooralsnog als volgt geïnterpreteerd: renovatie wordt geen aparte voorziening, echter bij recht op vervangende nieuwbouw wordt de afweging gemaakt om voor renovatie dan wel vervangende nieuwbouw te gaan op basis van een businesscase. Renovatie moet dan wel een volwaardig alternatief zijn voor vervangende nieuwbouw. De keuze voor renovatie wordt dan bijvoorbeeld gemaakt bij een monumentaal of beeldbepalend gebouw.

Onderhoud

Schoolbesturen hebben ten aanzien van huisvesting een instandhoudingsplicht. Dit betekent dat scholen verplicht zijn om het gebouw 'behoorlijk' te gebruiken en te onderhouden. Al het onderhoud en alle noodzakelijke aanpassingen aan schoolgebouwen vallen onder de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur.

Schoolbesturen ontvangen op basis van het aantal leerlingen een zogenaamde lumpsumvergoeding van het Rijk om tal van taken mee uit te kunnen voeren. Eén van deze taken betreft de materiële instandhouding (PO en VO). Het schoolbestuur is vrij om de verdeling van de lumpsumvergoeding over de verschillende taken te bepalen. Het is echter wettelijk niet toegestaan om middelen van de lumpsumvergoeding aan te wenden voor de huisvesting, anders dan waarvoor ze bedoeld zijn. Strikt formeel mogen schoolbesturen voor PO met deze middelen dan ook niet investeren in gebouw-uitbreiding of nieuwbouw (artikel 148 van de WPO en artikel 143 van de WEC). Een uitzondering hierop vormen investeringen die verder reiken dan het Bouwbesluit én die terugverdiend worden in de exploitatie. Dit wordt naar verwachting formeel vastgelegd in de wetgeving.

Het VO wordt ook bekostigd via een lumpsumvergoeding. Voor het VO geldt echter geen investeringsverbod, maar een rangordebepaling. Dat wil zeggen dat alleen in voorzieningen in de huisvesting mag worden geïnvesteerd bij een overschot in de middelen. Er is dus een wettelijk bepaalde grens aan deze mogelijkheid die ook daadwerkelijk door accountancy wordt getoetst.

Voorzieningen

Ten aanzien van nieuwbouw en/of uitbreiding van onderwijshuisvesting is de gemeente Landgraaf financieel verantwoordelijk. De gemeente ontvangt middelen in het gemeentefonds voor onderwijshuisvesting. Het bedrag dat de gemeente hiervoor ontvangt, is niet geoormerkt. Dit betekent dat deze middelen vrij mogen worden ingezet.

Vertaling naar IHP

Een uitgangspunt voor het IHP in de gemeente Landgraaf is dat de gemeente en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Dit geldt zowel voor renovatie als voor nieuwbouw.

In de gemeente Landgraaf zijn op dit moment geen basisschoolgebouwen gevestigd die 'op leeftijd' zijn. De school voor SO en beide VO-scholen zijn al wel wat ouder. De schoolbesturen hebben de gebouwen al die tijd zo goed als mogelijk onderhouden (mede met de aangevraagde en toegekende middelen van de gemeente van vóór 2015). Voor het Eijkhagen is reeds op basis van een businesscase besloten dat nieuwbouw een beter passende oplossing is ten opzichte van renovatie.

Bij de vraag of renovatie of nieuwbouw in een bepaalde situatie het beste past, zijn er verschillende afwegingen te maken. De keuze in de gemeente Landgraaf is op dit moment maatwerk per situatie, vooruitlopend op de nieuwe wetgeving. In sommige gevallen is het de beste oplossing om een levensduurverlengende renovatie uit te voeren, in andere gevallen heeft vervangende nieuwbouw de meeste toegevoegde waarde. Aan de hand van een businesscase kan worden bepaald of renovatie dan wel vervangende nieuwbouw gunstiger is. Bij deze businesscase kunnen tevens de keuzes rondom duurzaamheid en TCO worden meegenomen.

Vanuit de PO-Raad is samen met diverse instellingen een afwegingskader ontwikkeld voor de afweging tussen renovatie en vervangende nieuwbouw. Het afwegingskader is vooral een middel tot gesprek om samen tot gefundeerde keuzes te komen en per opgave scherp te krijgen wat het beste aansluit: renovatie of vervangende nieuwbouw. Het instrument kent acht afwegingsfactoren:

1. ruimtelijk/locatie/planologisch;
2. onderwijs-/samenwerkingsconcept;
3. gebouw;
4. maatschappelijk;
5. financieel;
6. bestuurlijk-politiek;
7. juridisch;
8. planning en overige risico's.

Deze factoren scoren het cijfer 1 (laag), 2 (neutraal) of 3 (hoog) en op basis daarvan komt nieuwbouw dan wel renovatie naar voren als beste oplossing. Naast het genoemde afwegingskader adviseren wij ook om bij schoolgebouwen rond 30-40 jaar oud het volgende in beeld te brengen:

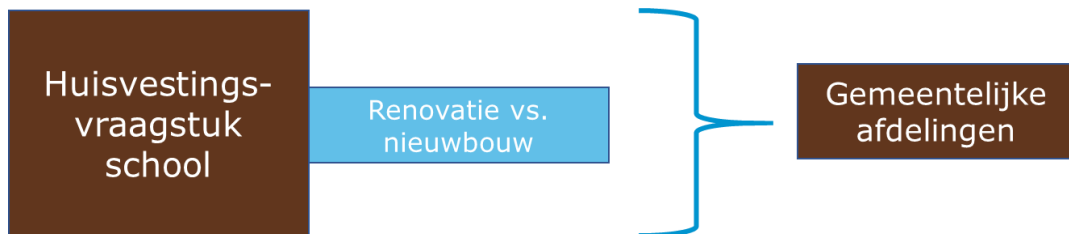
- onderhoudsplanning - uitgaven - relatie begroting;
- exploitatielasten: energie + water, etc.;
- bezetting schoolgebouw (leegstand).

Daarnaast kunnen de schoolbesturen onderhoud-/exploitatievoordelen kapitaliseren en investeren in renovatie. Hierbij wordt gedacht aan de volgende mogelijkheden:

- bijdrage op onderhoud/exploitatievoordelen bij levensduurverlenging (25 jaar);
- de financiële voordelen door het vrijvallen van de onderhoudsvoorziening op het moment van renovatie benutten voor investering (dit kan omdat de onderhoudscyclus opnieuw begint);
- in het verlengde van het vorige punt: onderhoudsdosering aanpassen, vijf jaar voor renovatie/nieuwbouw. Het onderhoudsniveau wordt dan teruggeschroefd naar het 'voorkomen van gebreken'. Geld dat hiermee wordt bespaard, wordt benut ten gunste van de investering.

MOVARE heeft aangegeven dat zij bij levensduurverlengende renovatie de onderhoudskosten voor het betreffende gebouw willen afdragen voor de investering. De manier waarop dit exact wordt gedefinieerd, zal per casus te zijner tijd nader uitgewerkt moeten worden. Een aandachtspunt hierbij is om de afweging met betrekking tot vervangende nieuwbouw dan wel renovatie, zo tijdig mogelijk (minimaal vijf jaar voor de geplande uitvoering) te maken. Dit in relatie tot het wel of niet uitvoeren van groot onderhoud in verband met het voorkomen van kapitaalvernietiging.

De keuze voor renovatie dan wel vervangende nieuwbouw wordt gemaakt op basis van een businesscase waarin beleid, financiën en duurzaamheid meegenomen worden. Afspraken over een gedeelde (financiële) verantwoordelijkheid tussen de gemeente en het schoolbestuur, worden per case gemaakt.

Bij een huisvestingsvraagstuk van een school is het (gemeentelijk) beleid ten aanzien van renovatie versus nieuwbouw van invloed op de te maken keuzes.

3.2.3 TCO

TCO wil zeggen dat bij investeringen ook gekeken moet worden naar de effecten die de investering heeft op de exploitatie. In sommige gevallen is het verstandiger om meer te investeren en vervolgens langjarig een gunstigere exploitatie te bewerkstelligen, dan te kiezen voor een goedkopere investering. De keuze voor TCO in het onderwijs is lastig vanwege de verdeling in de verantwoordelijkheden van de huisvesting tussen de gemeente en schoolbesturen. De gemeente investeert en het schoolbestuur exploiteert. Indien voor TCO gekozen wordt, vraagt dit een 'open mind' ten gunste van het algemeen belang voor de leerlingen (duurzaamheid, gezonde/frisse school etc.). Vanuit deze uitgangspunten kunnen berekeningen gemaakt worden om te bepalen wat het meest voordelig is en op welke termijn een investering wordt 'terugverdiend'.

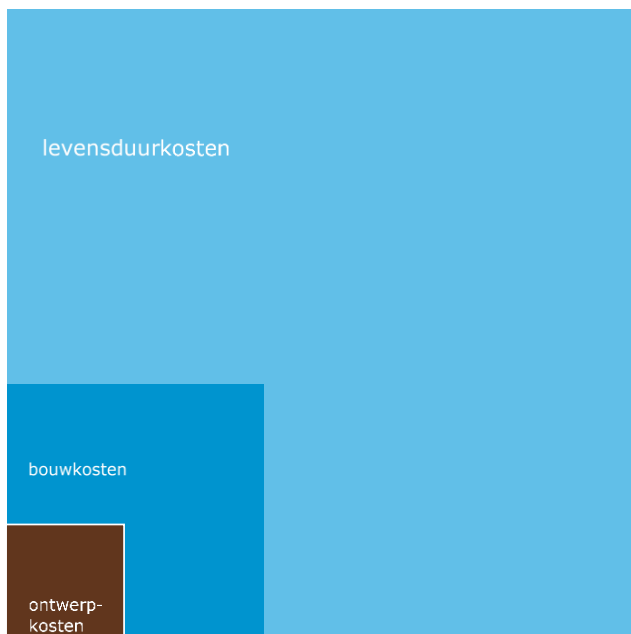
Lasten waarin TCO van toepassing kan zijn, zijn onder te verdelen in eigenarenlasten en gebruikerslasten.

Eigenarenlasten:

- investeringen → kapitaallasten (bestaande en toekomstige);
- verzekeringen/heffingen.

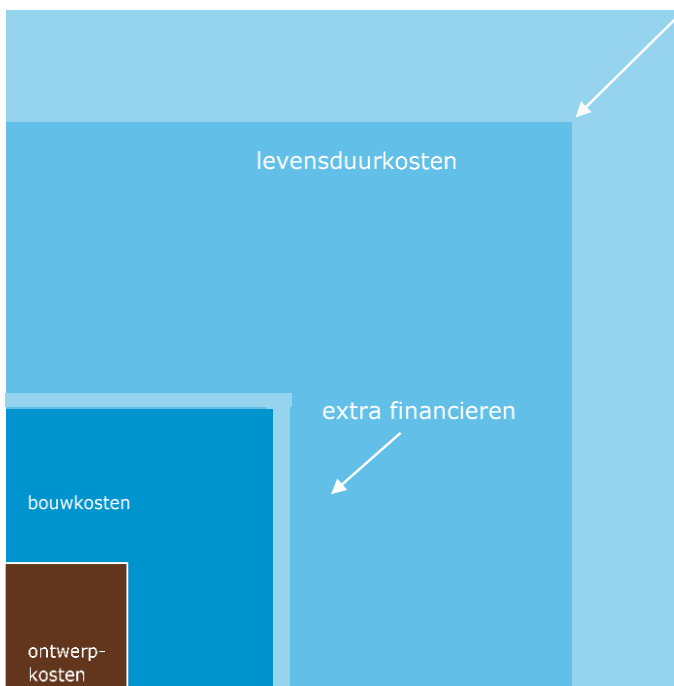
Gebruikerslasten:

- onderhoud meerjarig;
- energie en water;
- schoonmaak;
- beheer (administratie, personeel, overig).

De stichtingskosten bestaan uit ontwerp- en bouwkosten. Bij een normale levensduur van het gebouw zijn de levensduurkosten veel meer dan de gebouw-/stichtingskosten.

Uit onderzoek⁴ blijkt dat veelal met geringe extra investeringen in het gebouw, de jaarlijkse besparingen verhoudingsgewijs groot zijn. Dat levert een sterke vermindering van de levensduurkosten op.

4

<https://www.greendealscholen.nl/sites/default/files/afbeeldingen/Analyse%20vijftien%20praktijkervaringen%20Green%20Deal%20Scholen.pdf>

Ambitie en visie

De gemeente en schoolbesturen hebben aangegeven dat zij de mogelijkheden voor TCO per situatie willen bekijken. Op het moment dat een businesscase wordt opgesteld voor duurzaamheid en renovatie of vervangende nieuwbouw (paragraaf 3.2.1 en 3.2.2), dient tevens uitgerekend te worden wat de mogelijkheden voor TCO zijn.

Ruimtelijke component

De keuze voor het al dan niet hanteren van TCO is van invloed op de kwaliteit van de huisvesting. Extra investeringen in onderhoudsarme materialen en klimaat verbeterende maatregelen hebben niet alleen een gunstig effect op de exploitatiekosten, maar ook op de gezondheid en leefbaarheid van de gebruikers.

Vertaling naar IHP

Het uitgangspunt voor het IHP in de gemeente Landgraaf is dat de gemeente en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. TCO is een middel om deze huisvesting kwalitatief en efficiënt te realiseren. De manier waarop dit plaatsvindt zal te zijner tijd per casus nader uitgewerkt moeten worden, gelijktijdig met het onderzoek naar duurzaamheid en renovatie versus vervangende nieuwbouw.

De keuze voor TCO bij nieuwbouwprojecten wordt gemaakt op basis van een businesscase waarin de verwachte investeringen en mogelijke exploitatievoordelen bij extra investeringen meegenomen worden. Afspraken over een gedeelde (financiële) verantwoordelijkheid tussen de gemeente en het schoolbestuur, worden per case gemaakt.

3.2.4 Normvergoeding versus kwaliteitsniveau huisvesting

Nieuwbouw

In de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf zijn normbedragen opgenomen voor de realisatie van huisvestingsvoorzieningen. Deze normbedragen worden jaarlijks geïndexeerd. De gemeente Landgraaf werkt in de praktijk al jaren met de marktbedragen in plaats van de normbedragen, omdat uit haar ervaring is gebleken dat de normbedragen onvoldoende waren om een gebouw te realiseren dat voldeed aan alle wet- en regelgeving, met name ten aanzien van duurzaamheid.

De normbedragen van de VNG waren altijd gerelateerd aan de middelen die gemeenten (niet geoormerkt) in het gemeentefonds ontvangen. De door de gemeente te ontvangen middelen zijn over het algemeen onvoldoende om de zorgplicht uit te voeren, maar daarmee worden gemeenten niet ontslagen van deze zorgplicht. Vandaar dat de VNG haar leden heeft geadviseerd om de normbedragen in 2019, naast de reguliere indexering, te indexeren met 40%. De afgelopen jaren bleek bij diverse projecten ook dat deze extra indexering onvoldoende was om een gebouw te realiseren dat voldeed aan de wet- en regelgeving. In 2019 adviseerden wij onze klanten (afhankelijk van de grootte van het project) tot ca. 30% bovenop de normbedragen te hanteren.

Op dit moment zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de m²-prijzen positief te noemen. Aanbestedingen pakken weer gunstiger uit. Dit wordt veroorzaakt door:

- gaten in de productie vanwege PFAS en het uitblijven van vergunningen;
- onzekerheid vanwege COVID-19 (aannemers zoeken vervangend werk in de publieke sector);
- ENG bouwen is minder 'eng' (het wordt de standaard en er worden steeds meer concurrerende oplossingen ontwikkeld).

Gezien de hiervoor genoemde analyse is een opslag van 30% op de normbedragen van 2020 op dit moment wellicht aan de hoge kant. De benodigde opslag is naast marktontwikkelingen ook erg afhankelijk van de schaalgrootte en het ambitieniveau (duurzaamheid, circulair, flexibel, architectuur e.d.). Per sector is kritisch gekeken naar de te hanteren uitgangspunten.

De VNG heeft in november 2020 de nieuwe normbedragen voor 2021 gepubliceerd, waarin de VNG-normvergoeding met 9,6% is verhoogd om te voldoen aan nieuwe eisen met betrekking tot BENG die vanaf 1 januari 2021 gelden. Daarbovenop is een reguliere prijsindex van 6,38% toegepast om te komen tot het prijspeil 2021.

PO

Het advies is om voor het PO een opslag van 25% te hanteren bovenop de VNG-norm (prijspeil 2020 voor nieuwe schoolgebouwen of uitbreidingen kleiner dan 1.000 m²). Voor nieuwbouw groter dan 1.000 m² kan mogelijk worden volstaan met een opslag van 20%. Dit advies volgt uit de bovenstaande analyse en actuele benchmarkgegevens.

VO

Bij het VO zijn een aantal zaken relevant, te weten:

- Het normbedrag voor gymzalen is – in tegenstelling tot de normbedragen voor onderwijs – relatief gunstig. Daar is eventueel 'winst' te behalen.
- Het normbedrag voor het VO is te laag, zeker voor gebouwen van een kleinere omvang.
- In het VO is een bijdrage door het schoolbestuur veel meer gemeengoed (en ook wettelijk mogelijk) dan in het PO. Een eigen bijdrage van ca. 10% is doorgaans goed haalbaar.

Het advies is om voor het VO te rekenen met de norm (VNG (prijspeil 2020) + 15%).

De daadwerkelijke toekenning van het investeringskrediet wordt bepaald op het moment van investering op basis van een onafhankelijke kostenraming. Op die manier kan project-specifiek een goede afweging gemaakt worden.

De gemeente gaat bij nieuwbouw van scholen uit van een reële kostenraming op basis van de bovenstaande systematiek. Het specifieke kwaliteitsniveau wordt per situatie bepaald in de businesscase.

Bij een huisvestingsvraagstuk van een school is het gemeentelijk beleid ten aanzien van de normvergoeding van invloed op de te maken keuzes.

3.2.5 Leegstand

Naast de inhoudelijke thema's waar enigszins invloed op uitgeoefend kan worden, speelt in de gemeente Landgraaf ook het thema leegstand.

Ambitie en visie

In de gemeente Landgraaf is de afgelopen jaren sprake geweest van leerlingendaling in het basisonderwijs. Uit prognoses blijkt dat de daling nog verder doorzet en vervolgens stabiliseert. Dat betekent dat in een aantal onderwijsgebouwen sprake is van leegstand (zie hoofdstuk 6) en dat er geen verwachting is dat deze leegstand op korte termijn wordt ingevuld door onderwijs. Vanuit de ambitie en visie bij duurzaamheid hebben de scholen de intentie om de leegstand tegen te gaan.

Vertaling naar IHP

Zoals ook beschreven in paragraaf 3.1.5, blijkt dat de schoolbesturen in de gemeente Landgraaf gebouwelijke duurzame samenwerking belangrijk vinden. Ze willen leegstand in onderwijsgebouwen en maatschappelijk vastgoed verminderen en voorkomen, en slim gebruikmaken van bestaande voorzieningen. Dat betekent dat – bij langdurige leegstand – gekeken moet worden naar het afstoten of medegebruik van delen van het gebouw. Ook op het moment dat een school te groot is voor haar jasje, wordt eerst gekeken naar leegstand bij andere schoolgebouwen voordat over wordt gegaan op tijdelijke huisvesting of uitbreiding. Bij deze overwegingen zal ook aandacht zijn voor eventuele inefficiënte m² van een gebouw.

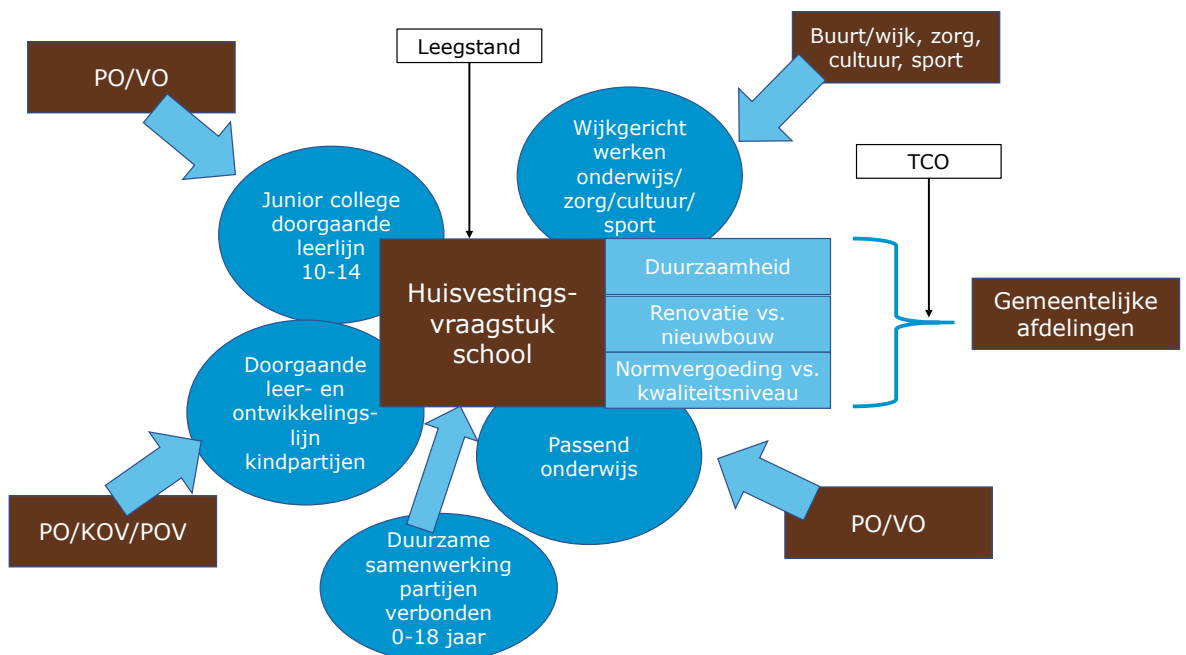
Bij het voorkomen van leegstand en het slim inzetten van bestaand vastgoed, is er wel een spanningsveld als het gaat om het op een goede manier spreiden van onderwijs over de wijken, dan wel de functionaliteit en technische staat van gebouwen. Bij ieder project wordt de afweging gemaakt of de inhoudelijke doelen door inzet van bestaand vastgoed gerealiseerd kunnen worden. Wanneer dat niet het geval is, kan toch gekozen worden voor nieuwe huisvesting. Dan wordt voor de bestaande huisvesting of locatie een andere bestemming gezocht.

In het kader van het voorkomen/bestrijden van leegstand wordt zoveel mogelijk slim gebruikgemaakt van bestaand vastgoed.

4 Strategische uitgangspunten

4.1 Uitgangspunten

Op basis van de relevante thema's is inzichtelijk geworden dat bij een onderwijshuisvestingsvraagstuk veel verschillende onderwerpen en veel verschillende partijen komen kijken. Er dienen keuzes gemaakt te worden, er zijn beleidsterreinen waar een beleid voor geformuleerd is of moet worden en er zijn zaken waar je weinig invloed op hebt, zoals de terugloop van het aantal leerlingen. Alle relevante thema's uit hoofdstuk 3 geven gezamenlijk het volgende beeld:

Vanuit de thema's *samenwerking* en *gebouw* zijn de volgende uitgangspunten voor het IHP geformuleerd:

- Bij nieuwbouwprojecten of huisvestingsvraagstukken binnen bestaande gebouwen, wordt bij behoefte gestreefd naar samenwonen van diverse kindpartijen ter ondersteuning van de samenwerking. De gemeente heeft geen taak met betrekking tot het huisvesten van de kinderopvang.
- De samenwerking tussen de onderwijssectoren wordt geïntensiveerd. Deze samenwerking leidt niet direct tot een huisvestingsvraag.
- Scholen zijn een belangrijke vindplaats. Kinderen brengen een groot deel van de dag op school door. Een verbinding met zorg op of in de nabijheid van school is afhankelijk van de behoefte gewenst.
- De ontwikkeling van passend onderwijs leidt niet direct tot een huisvestingsvraag, maar vraagt wel om flexibiliteit en andersoortige ruimten.
- Duurzame samenwerking leidt niet tot een huisvestingsvraag naast de reeds genoemde beleidsvelden van samenwerking.
- Gezonde basisscholen leiden niet tot een genormeerde huisvestingsvraag, echter is de vraag om extra ruimtes vanuit de beleidskeuze wel degelijk aanwezig.

- Voor het verduurzamen van bestaande gebouwen wordt gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld om de doelstellingen uit het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid te behalen. Bij nieuwe gebouwen wordt op basis van de ambitie van de gemeente en wet- en regelgeving gebouwd. Per situatie zullen op basis van een businesscase afspraken volgen voor de financiering. Bij bestaande gebouwen kan een volledige scan plaatsvinden om de meest optimale duurzaamheidsmaatregelen te bepalen op basis waarvan kan worden bepaald om er al dan niet in te investeren.
- De keuze voor renovatie dan wel vervangende nieuwbouw wordt gemaakt op basis van een businesscase waarin beleid, financiën en duurzaamheid meegenomen worden.
- Afspraken over een gedeelde (financiële) verantwoordelijkheid tussen de gemeente en het schoolbestuur, worden per case gemaakt.
- De keuze voor TCO bij nieuwbouwprojecten wordt gemaakt op basis van een businesscase waarin de verwachte investeringen en mogelijke exploitatievoordelen bij extra investeringen meegenomen worden. Afspraken over een gedeelde (financiële) verantwoordelijkheid tussen de gemeente en het schoolbestuur, worden per case gemaakt.
- De gemeente gaat bij nieuwbouw van scholen uit van een reële kostenraming op basis van de bovenstaande systematiek. Het specifieke kwaliteitsniveau wordt per situatie bepaald in de businesscase.
- In het kader van het voorkomen/bestrijden van leegstand wordt zoveel mogelijk slim gebruikgemaakt van bestaand vastgoed.

5 Van uitgangspunten naar huisvesting

In het IHP worden straks vanuit de bestaande huisvestingssituatie, in relatie tot de thema's, aangegeven wat de benodigde maatregelen zijn om in de planningsperiode van het IHP (t/m 2035) de onderwijshuisvesting op orde te krijgen. De maatregelen die opgenomen zullen worden, zijn primair gericht om te zorgen dat de huisvesting voor het onderwijs op orde komt (bijvoorbeeld uitbreiding, renovatie of vervangende nieuwbouw). Gezien de wens om maatwerk, worden nog geen keuzes gemaakt, maar wordt per situatie aangestuurd op het maken van een businesscase. Dat is enigszins een enkelvoudige opgave en veelal een opgave per schoollocatie.

Het voorgaande komt onder meer voort uit het voldoen aan de regelgeving rondom onderwijs-huisvesting (leerlingenprognoses, normatieve ruimtebehoefte etc.) als wettelijk minimum (zorgplicht). Het past bij hoe we in Nederland voor elke doelgroep eigen regelgeving, bekostigingen en systemen hebben georganiseerd (zelfs binnen het onderwijs). Het is in de praktijk daarmee moeilijk om over deze grenzen heen de (zo gewenste) verbindingen te leggen of zelfs te integreren, zonder dat niet aan de regels voldaan wordt (bijvoorbeeld verantwoording over bestedingen aan de autoriteiten).

Vanuit de thema's is het van belang om te verbinden/verbreden/integreren binnen de verschillende doelgroepen. In dit hoofdstuk is het kader opgenomen om vanuit deze inhoudelijke visie in de gemeente Landgraaf tot integrale huisvestingsoplossingen (dus geen enkelvoudige oplossing) te komen.

5.1 Ambitieniveau

Met de in hoofdstuk 3 uitgewerkte inhoudelijke thema's is een ambitieniveau vastgelegd. Gemeenten en schoolbesturen streven naar een goede spreiding van het onderwijs over de gemeente. Deze voorzieningen hebben een aanbod dat past bij de vragen uit de wijk. Daarbij staat de school als hotspot in de wijk centraal. Er wordt maatwerk geleverd, waarbij een inhoudelijke verbinding tussen onderwijs, opvang, wijkwerk en (jeugd)zorg het kader is. Daarnaast streven partijen naar een zo passend mogelijk aanbod voor zoveel mogelijk kinderen in de nabijheid van hun woonadres.

Samenwerking in aanbod tussen PO (basisonderwijs en SBO) en VO is een ambitie op inhoud. De gemeente en schoolbesturen streven een balans na tussen vraag en aanbod in de gemeente Landgraaf, waarbij het bestaande vastgoed zo veel mogelijk het vertrekpunt is. Trends in leerlingenontwikkeling worden in principe door de scholen in een gebied samen opgevangen conform de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf. Groei van een school wordt niet zonder meer gefaciliteerd wanneer in de betreffende wijk voldoende capaciteit is. Het verwijzen van de ene naar de andere school met leegstand conform de verordening, is een mogelijkheid. De opgave is om duurzame oplossingen gemeenschappelijk te formuleren. Ook de bereikbaarheid van de voorzieningen en de ruimtelijke inpassing in de wijken is van belang bij het bepalen van wat passend is voor de onderwijshuisvesting.

5.2 Businesscases

Zoals beschreven zullen in het IHP de enkelvoudige/basale opgaven voor de planningsperiode van dit IHP opgenomen worden. Dat wil zeggen: de wijzigingen aangaande de onderwijshuisvesting voor een school. Dit dient gezien te worden als het basis ingrediënt en is daarmee niet compleet. Projecten voor een school volgend uit het IHP worden door het betreffende schoolbestuur middels een businesscase binnen deze algemene visie uitgewerkt. In deze businesscase komen minimaal de genoemde thema's uit hoofdstuk 3 aan de orde.

Het aanvragende schoolbestuur voert regie in nauwe samenwerking met de gemeente, die vanuit haar zorgplicht het totale overzicht heeft. Het schoolbestuur vervult de rol van bouwheer, tenzij de gemeente en het schoolbestuur anders overeenkomen (conform de WPO).

6 Situatiebeschrijving en huisvestingsvraagstukken

In dit hoofdstuk wordt een algemene situatiebeschrijving gegeven van het onderwijs in de gemeente Landgraaf, de leerlingenontwikkeling over de afgelopen jaren en de prognoses voor de komende jaren. Daarnaast wordt per school ingezoomd op de situatie per gebouw en de eventuele huisvestingsvragen die er spelen. De opgenomen capaciteit per schoolgebouw is op basis van informatie van de schoolbesturen verkregen. Deze capaciteit is afgezet tegen de formele normatieve ruimtebehoefte van elke school. Indien er sprake is van formele leegstand, wordt dit in veel gevallen op een goede en aanvullende manier ingezet ten behoeve van het onderwijs.

6.1 Algemene situatiebeschrijving

In deze paragraaf zijn de leerlingenontwikkelingen (t/m 2018) en de prognoses voor de komende vijftien jaar beschreven. De leerlingenontwikkelingen zijn afkomstig uit de telgegevens van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Voor de toekomstige ontwikkelingen zijn de prognoses van Postmus Advies van december 2019 voor het PO en VO het uitgangspunt. SBO De Wissel is weliswaar een school voor PO, maar wordt in deze paragraaf apart bekeken omdat de ontwikkelingen voor het SBO lastiger te prognosticeren zijn dan voor het overige basisonderwijs.

Ontwikkeling leerlingenaantal 2015 t/m 2018

In de gemeente Landgraaf zijn onder het bestuur van MOVARE negen scholen voor PO gehuisvest, te weten;

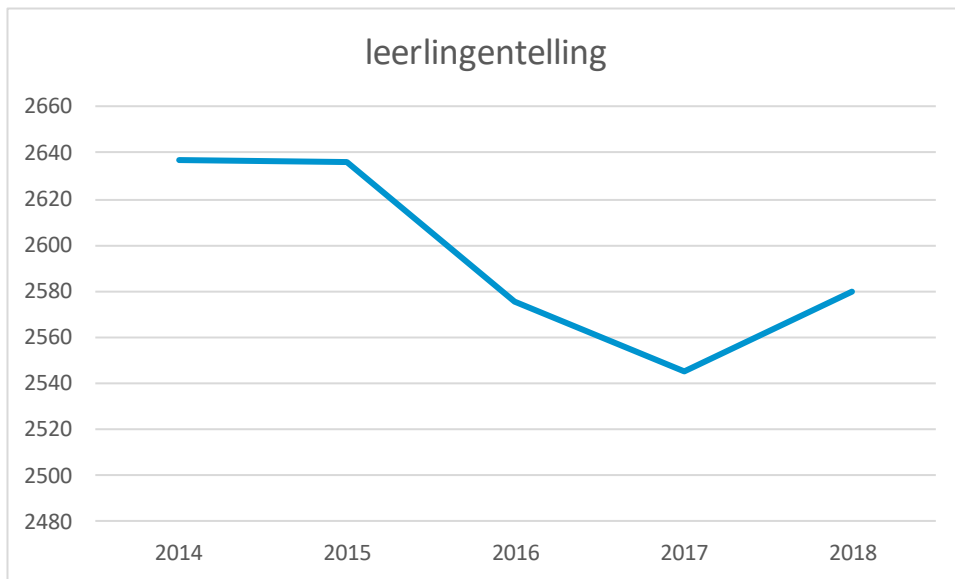
- Harlekijn;
- De Wegwijzer;
- An d'r Put;
- De Schatgraver;
- Op gen Hei;
- 't Valder;
- de Speurneus;
- Wereldwijs;
- De Wissel (SBO).

Daarnaast zijn er twee VO-scholen onder het bestuur van SVO|PL in de gemeente gehuisvest, te weten:

- Beroepscollege Parkstad Limburg, locatie Brandenburg;
- Eijkhagen.

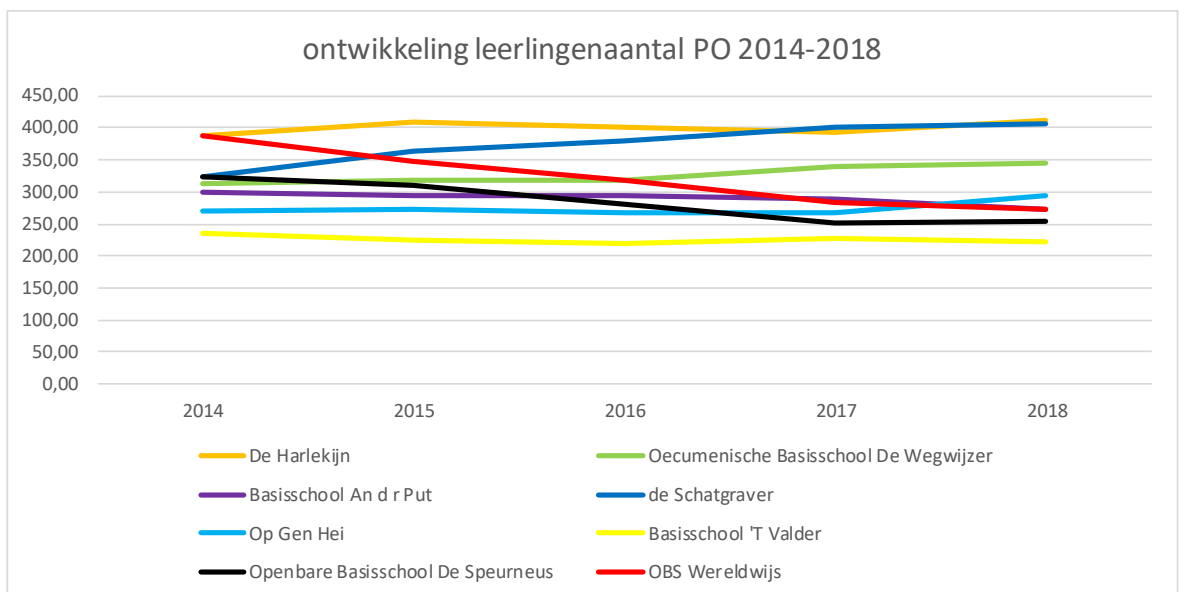
PO

In de navolgende grafiek is de ontwikkeling van het leerlingenaantal in de periode 2014 t/m 2018 op de acht PO-scholen samen weergegeven. Dit is dus exclusief SBO De Wissel.

Uit de grafiek blijkt dat tussen 2014 en 2017 sprake was van een daling van het leerlingenaantal van ongeveer 3%. In 2018 nam het leerlingenaantal weer toe. Over het algemeen is dus sprake van een redelijk stabiel leerlingenaantal.

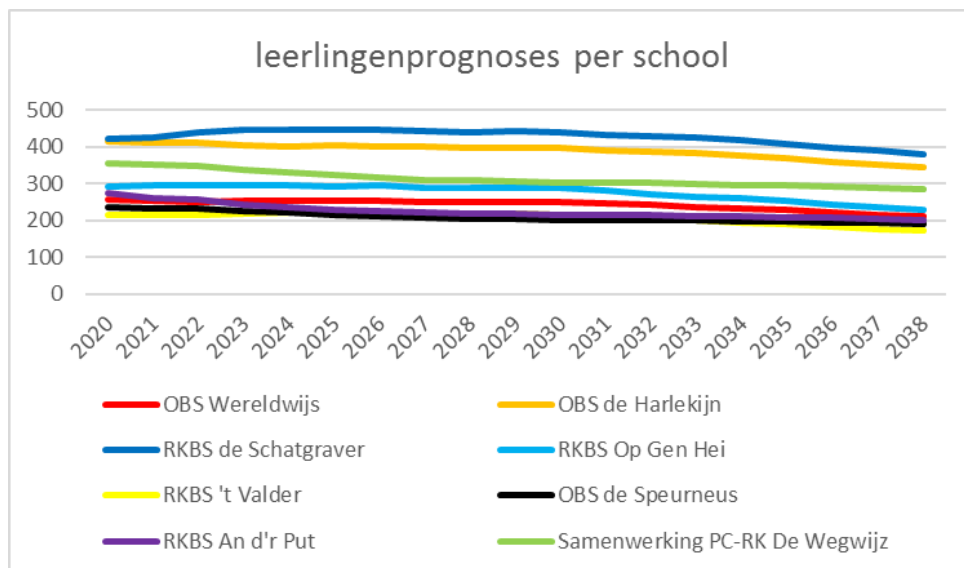
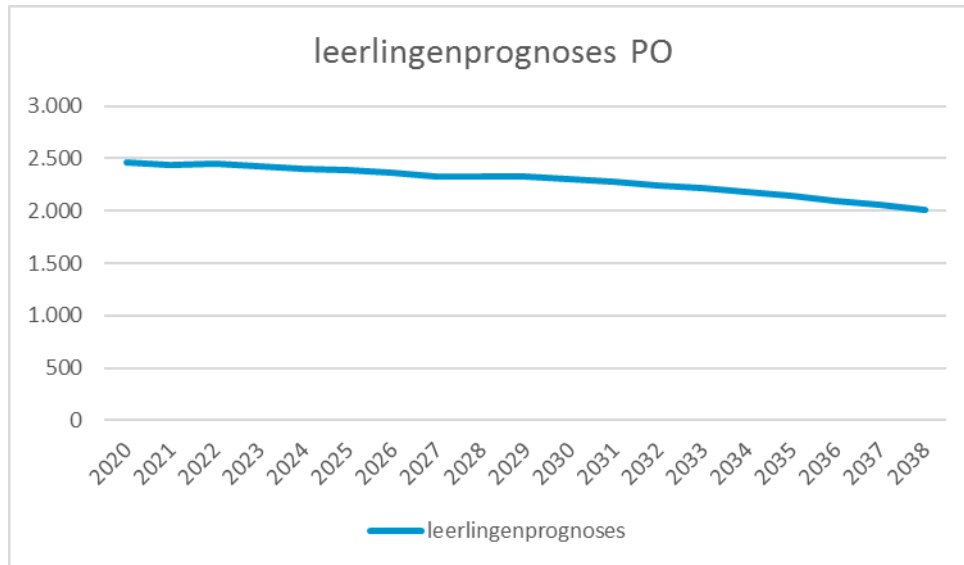
In de onderstaande grafiek is het aantal leerlingen per school weergegeven over de jaren 2014 t/m 2018.

Uit de bovenstaande grafiek blijkt dat het leerlingenverloop per school behoorlijk verschilt. De Schatgraver kent een groei van 26% in vier jaar, terwijl de Speurneus en Wereldwijs een flinke daling zien van respectievelijk 21% en 30%.

Leerlingenprognoses

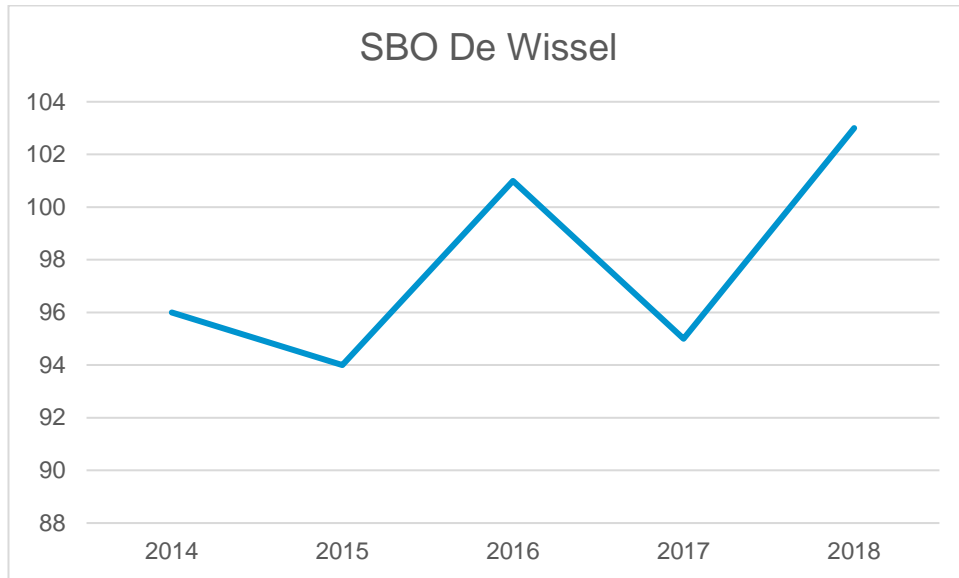
Postmus Advies heeft in december 2019 voor de periode 2020-2038 leerlingenprognoses opgesteld voor het PO in de gemeente Landgraaf. In de onderstaande grafieken zijn de prognoses voor het totaal aantal leerlingen en voor de negen scholen apart voor de komende jaren opgenomen.

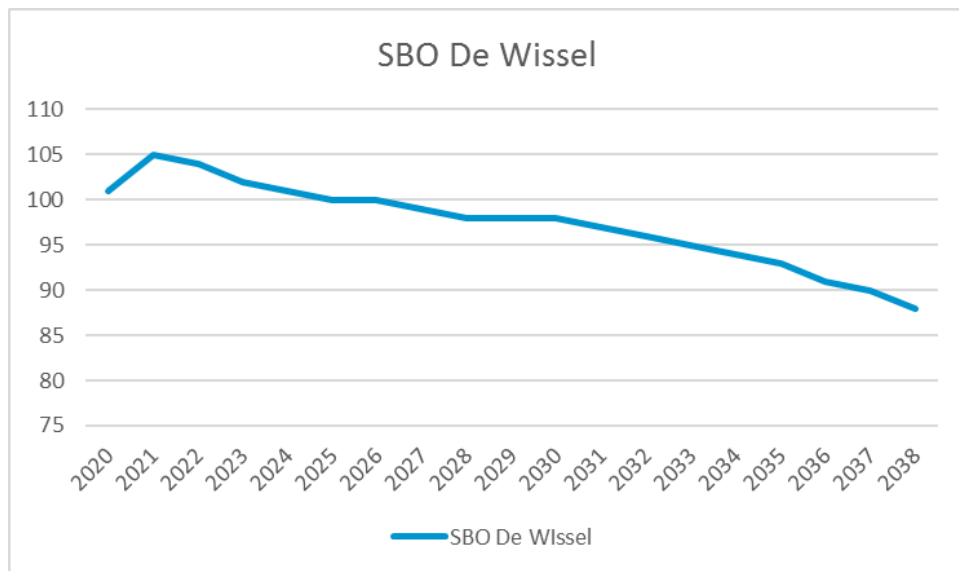
Uit de grafiek van het totaal aantal leerlingen blijkt dat naar verwachting een daling van het aantal leerlingen plaatsvindt met ongeveer 18%. In de grafiek per school is zichtbaar dat een aantal scholen eerst wat groeien, maar uiteindelijk naar verwachting allemaal een daling laten zien. An d'r Put kent de grootste daling met 26%. De Schatgraver kent de kleinste daling met 10%.

SBO

In de onderstaande grafiek is het aantal leerlingen voor SBO De Wissel weergegeven over de jaren 2014 t/m 2018.

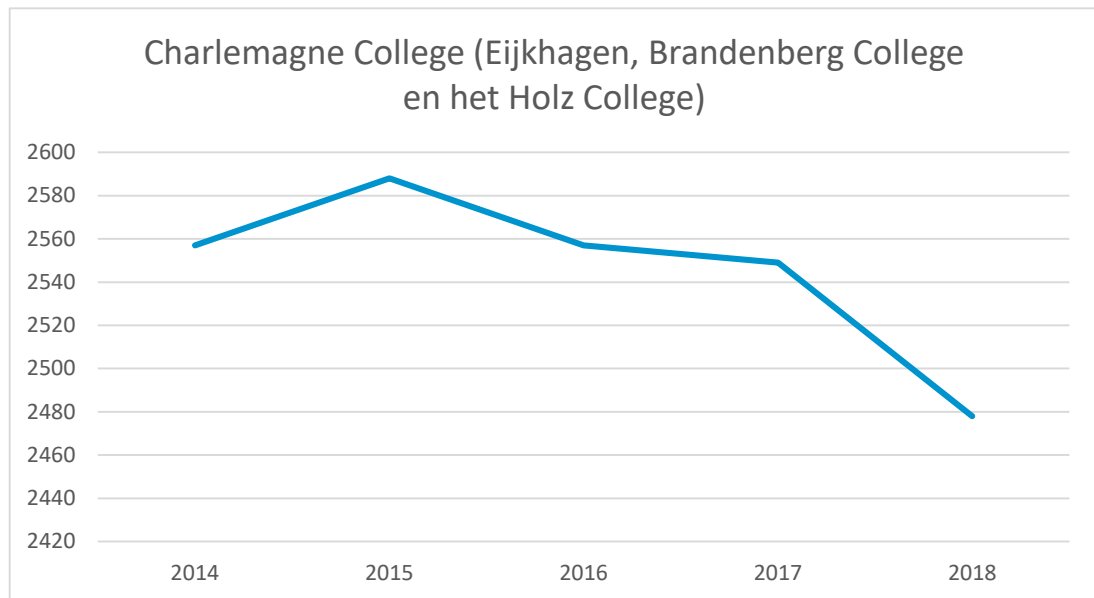
Uit de grafiek blijkt dat het leerlingenaantal iets toeneemt met 7%. In de onderstaande grafiek zijn de prognoses van SBO De Wissel opgenomen.

Uit de grafiek blijkt dat het aantal leerlingen de komende achttien jaar naar verwachting met ongeveer 13% zal afnemen.

VO

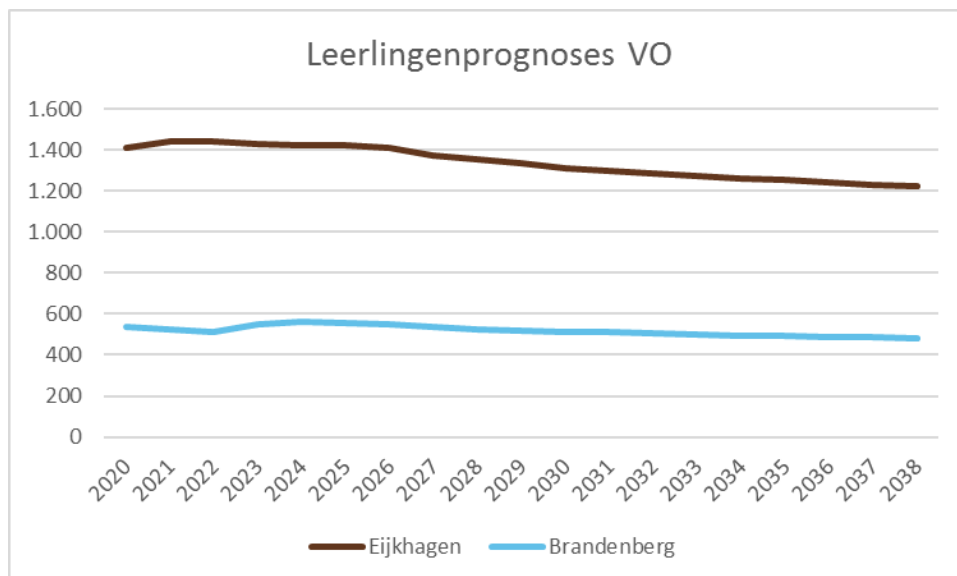
In de navolgende grafiek is de ontwikkeling van het leerlingenaantal van het Charlemagne College (locatie Eijkhagen, Brandenburg College en Holz College) in de periode 2014 t/m 2018 weergegeven. DUO maakt geen onderscheid tussen het Eijkhagen en het Brandenburg College in de gemeente Landgraaf en het Holz College in Kerkrade. De navolgende grafiek laat dus het totaal van deze drie scholen zien.

Uit de grafiek blijkt dat de leerlingenaantallen de afgelopen vijf jaar redelijk stabiel zijn. Ze laten een daling van ongeveer 3% zien over vier jaar.

Leerlingenprognoses

Postmus Advies heeft in december 2019 leerlingenprognoses opgesteld voor het VO in de gemeente Landgraaf. In de onderstaande grafiek zijn de prognoses voor beide scholen voor de komende jaren opgenomen.

Uit de grafiek blijkt dat het aantal leerlingen van het Brandenburg College in de komende achttien jaar naar verwachting met ongeveer 10% afneemt. Het aantal leerlingen van het Eijkhagen daalt naar verwachting iets harder met 13%. In de samenwerkingsovereenkomst voor de nieuwbouw van het Eijkhagen is als uitgangspunt een leerlingenaantal van 1.350 leerlingen overeengekomen. Het voedingsgebied van de VO-scholen bestaat voornamelijk uit de gemeenten Landgraaf, Kerkrade en Heerlen. In de prognoses is te zien dat een enkeling buiten dit gebied komt.

6.2 Situatie/huisvestingsvragen per school

In deze paragraaf wordt allereerst een situatiebeschrijving van de school gegeven. Vervolgens wordt per school aangegeven of sprake is van een huisvestingsvraag en indien mogelijk wordt een voorstel voor beantwoording van deze vraag gedaan. In de analyse in dit hoofdstuk is gerekend met de onderwijscapaciteit en het formele tekort of overschot op basis van de landelijke Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Hierbij wordt uitgegaan van de formele onderwijscapaciteit. In de praktijk wordt de leegstand veelal gebruikt door de school zelf, dan wel door medegebruikers zoals huurders.

Voor alle scholen geldt dat er behoefte is aan een onderzoek naar het verduurzaamheidspotentieel van de gebouwen. De scholen An d'r Put, De Wegwijzer en de Speurheus liggen zodanig dicht bij elkaar, dat ontwikkelingen op één van deze locaties direct gevolgen hebben voor de andere locaties. De wisselwerking voor deze drie scholen zal altijd in een businesscase moeten worden meegenomen.

6.2.1 Harlekijn

OBS Harlekijn (inclusief 135 m ² verhuur WPO)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	414	411	410	403	402	404	397	344
Ruimtebehoefte groepen	17	17	17	17	17	17	17	15
Ruimtebehoefte m ²	2.282	2.267	2.262	2.227	2.222	2.232	2.197	1.930
Capaciteit	2.243	2.243	2.243	2.243	2.243	2.243	2.243	2.243
Vershil formeel	-39	-24	-19	16	21	11	46	313
Verhuur WPO	135	135	135	135	135	135	135	135
Vershil exclusief verhuur WPO	-174	-159	-154	-119	-114	-124	-89	178
Tijdelijk	0	0	0	0	0	0	0	0
Vershil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	-174	-159	-154	-119	-114	-124	-89	178

Het gebouw van OBS Harlekijn, bouwjaar 1987, heeft op teldatum 1 oktober 2019 414 leerlingen. Het gebouw heeft een capaciteit van 2.282 m² inclusief 135 m² verhuur WPO. De school heeft een formele ruimte-behoefte van 2.243 m² voor alleen het onderwijs. Daarmee komt de school formeel ruimte tekort, echter wordt dit niet zo ervaren. Dit komt mede door een interne aanpassing in 2018.

Het gebouw voldoet qua functionaliteit aan de huidige eisen. De Harlekijn scoort op basis van de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE een A-status. Aandachtspunt zijn klimaatbeheersing en de hoge energielasten. In september 2019 start het pilot onderzoek naar de mogelijkheden om het gebouw te verduurzamen. De pilot is een gezamenlijk initiatief van PALET en MOVARE met als doel een procesaanpak te ontwikkelen voor het planmatig verduurzamen van onderwijsgebouwen.

In 2028 bereikt OBS Harlekijn de leeftijd van 40 jaar. Daarom wordt in 2026 ingezet op een businesscase om te onderzoeken of en welke maatregelen nodig zijn voor dit gebouw.

6.2.2 De Wegwijzer

Oec De Wegwijzer (inclusief 132 m ² units en 105 m ² verhuur WPO)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	354	350	349	338	331	324	303	285
Ruimtebehoefte groepen	15	15	15	14	14	14	13	12
Ruimtebehoefte m ²	1.981	1.961	1.955	1.900	1.865	1.830	1.724	1.634
Capaciteit	2.115	2.115	2.115	2.115	2.115	2.115	2.115	2.115
Verschil	134	154	160	215	250	285	391	481
Verhuur WPO	105	105	105	105	105	105	105	105
Verschil exclusief verhuur WPO	29	49	55	110	145	180	286	376
Tijdelijk	132	132	132	132	132	132	132	132
Verschil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	-103	-83	-77	-22	13	48	154	244

Het gebouw van De Wegwijzer, bouwjaar 2011, heeft op de teldatum 1 oktober 2019 354 leerlingen. Het gebouw heeft een capaciteit van 2.115 m² inclusief 135 m² tijdelijke huisvesting en 105 m² verhuur WPO. De school heeft een formele ruimtebehoefte van 1.981 m² voor alleen het onderwijs, maar heeft te maken met een inefficiënte indeling van het gebouw. De school heeft formeel overcapaciteit dat in de loop van de jaren toeneemt. Dat betekent dat, rekening houdend met de verhuur WPO inefficiëntie in het gebouw, de tijdelijke huisvesting in 2026 kan worden afgestoten.

Het gebouw scoort op basis van de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE en A-status. Aandachtspunten zijn de technische installatie, klimaatbeheersing en het hoge energieverbruik.

De Wegwijzer heeft op dit moment geen vraagstukken. Een aandachtspunt voor het bestuur is het hoge energieverbruik en de oplopende leegstand. De tijdelijke huisvesting kan in 2026 worden afgestoten.

6.2.3 De Wissel (SBO)

RK De Wissel (SBO)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	101	105	104	102	101	100	98	88
Ruimtebehoefte groepen	7	7	7	7	7	7	7	6
Ruimtebehoefte m ²	992	1.022	1.014	1.000	992	985	970	897
Capaciteit	1.566	1.566	1.566	1.566	1.566	1.566	1.566	1.566
Verschil	574	544	552	566	574	581	596	669
Verhuur WPO	0	0	0	0	0	0	0	0
Verschil exclusief verhuur WPO	574	544	552	566	574	581	596	669
Tijdelijk	0	0	0	0	0	0	0	0
Verschil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	574	544	552	566	574	581	596	669

Het gebouw van De Wissel, bouwjaar 1970, heeft op de teldatum 1 oktober 2019 101 leerlingen. Het gebouw heeft een capaciteit van 1.566 m². De school heeft een formele ruimtebehoefte van 992 m² voor alleen het onderwijs. Daarmee heeft de school formeel overcapaciteit dat in de loop van de jaren toeneemt.

De school is in 2011 gerenoveerd. Op basis van de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE scoort het gebouw een A-status. Het gebouw is qua functionaliteit, omgeving en uitstraling specifiek voor het onderwijs, maar biedt weinig mogelijkheden voor ruimtelijke aanpassingen. De effectieve functionele ruimte voor het onderwijs is daardoor lager dan de capaciteit doet vermoeden. Daarnaast is er op dit moment een toename van leerlingen en doelgroepen/of onderwijs-zorgarrangementen. Er wordt gewerkt in kleinere groepen en er is meer zorgondersteuning in het gebouw aanwezig. De effectief beschikbare oppervlakte van het gebouw biedt onvoldoende ruimte om deze ontwikkeling te faciliteren.

De Wissel vraagt gezien de ontwikkelingen, de beperkingen en de leeftijd van het gebouw een nader onderzoek naar de vraag hoe het gebouw verduurzaamd kan worden en kan voldoen aan de specifieke vraag vanuit het onderwijs. Gezien de ligging van de school en de samenwerking met andere nabijgelegen partijen, is de insteek om dit onderzoek in een bredere context te laten uitvoeren.

6.2.4 An d'r Put

RKBS An d'r Put (inclusief 87 m ² verhuur WPO)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	273	260	256	244	234	229	214	202
Ruimtebehoefte groepen	11	11	11	10	10	10	9	9
Ruimtebehoefte m ²	1.573	1.508	1.488	1.427	1.377	1.352	1.276	1.216
Capaciteit	1.698	1.698	1.698	1.698	1.698	1.698	1.698	1.698
Vershil formeel	125	190	210	271	321	346	422	482
Verhuur WPO	87	87	87	87	87	87	87	87
Vershil exclusief verhuur WPO	38	103	123	184	234	259	335	395
Tijdelijk	0	0	0	0	0	0	0	0
Vershil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	38	103	123	184	234	259	335	395

Het gebouw van An d'r Put, bouwjaar 1999, heeft op de teldatum 1 oktober 2019 273 leerlingen. Het gebouw heeft een capaciteit van 1.698 m², inclusief 87 m² verhuur WPO. De school heeft een formele ruimtebehoefte van 1.573 m² voor alleen het onderwijs. Daarmee heeft de school formeel een kleine overcapaciteit dat in de loop van de jaren toeneemt.

Op basis van de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE scoort het gebouw een A-status. De maatvoering, functionaliteit, omgeving en uitstraling zijn specifiek maar passend voor het onderwijs.

An d'r Put heeft op dit moment geen vraagstukken. Een aandachtspunt voor het bestuur is de oplopende leegstand.

6.2.5 De Schatgraver

BS De Schatgraver (inclusief 425 m ² tijdelijk en 219 m ² verhuur WPO, exclusief 191 m ² verhuur eigen gebouwdeel en 238 m ² techniek)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	421	426	439	446	446	448	441	381
Ruimtebehoefte groepen	18	18	18	19	19	19	19	16
Ruimtebehoefte m ²	2.318	2.343	2.408	2.443	2.443	2.453	2.418	2.116
Capaciteit	2.353	2.353	2.353	2.353	2.353	2.353	2.353	2.353
Vershil formeel	35	10	-55	-90	-90	-100	-65	237
Verhuur WPO	219	219	219	219	219	219	219	219
Vershil exclusief verhuur WPO	-184	-209	-274	-309	-309	-319	-284	18
Tijdelijk	425	425	425	425	425	425	425	425
Vershil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	-609	-634	-699	-734	-734	-744	-709	-407

Het gebouw van De Schatgraver, bouwjaar 2015, heeft op de teldatum 1 oktober 2019 421 leerlingen. De ruimtetabel van De Schatgraver is complex omdat er zowel sprake is van verhuur WPO als het gebruik van een tijdelijke locatie elders. Het hoofdgebouw en de tijdelijke voorziening aan de Graaf Johan Frederikstraat hebben een totale capaciteit van 2.353 m² (dit is exclusief 191 m² verhuur in het eigen gebouwdeel en 238 m² techniek). Op basis van het aantal leerlingen is de ruimtebehoefte 2.318 m². In het hoofdgebouw zit echter ook 219 m² aan verhuur WPO. Dit is een inhoudelijke keuze, maar ook wanneer deze verhuur stopgezet zou worden, is het hoofdgebouw te klein voor de school.

Inclusief de kinderopvang is sinds 2017 dan ook sprake van een flink ruimtetekort. De prognoses wijzen uit dat dit tekort groeit en dat er zeker nog vijftien tot twintig jaar sprake is van een tekort. De tijdelijke huisvesting aan de Graaf Johan Frederikstraat is in bruikleen gegeven tot augustus 2021 en daarnaast geen duurzame oplossing voor het capaciteitstekort. De kavel van De Schatgraver biedt geen mogelijkheden om uit te breiden.

Het gebouw scoort op basis van de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE een A-status. Het gebouw voldoet qua functionaliteit goed aan de huidige wensen van het onderwijs. Het gebouw biedt ruimtelijke flexibiliteit en daarmee mogelijkheden om in te spelen op veranderende ruimtelijke behoeften. Dit geldt ook voor de technische flexibiliteit van het gebouw. Aandachtspunten zijn de klimaatbeheersing (met name in de zomerperiode), de hoge energielasten en het intensieve gebruik van het gebouw als gevolg van het pilotproject GBT.

De Schatgraver heeft een capaciteitstekort dat in ieder geval tot 2033 van toepassing is. Op korte termijn, in 2021, zal een apart onderzoek uitgevoerd moeten worden naar de wijze waarop de tekorten in capaciteit voor De Schatgraver duurzaam opgelost kunnen worden.

6.2.6 Op gen Hei

RKBS Op gen Hei								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	293	295	297	297	295	293	288	228
Ruimtebehoefte groepen	12	12	12	12	12	12	12	10
Ruimtebehoefte m ²	1.674	1.684	1.694	1.694	1.684	1.674	1.649	1.347
Capaciteit	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440	1.440
Vershil formeel	-234	-244	-254	-254	-244	-234	-209	93
Verhuur WPO	0	0	0	0	0	0	0	0
Vershil exclusief verhuur WPO	-234	-244	-254	-254	-244	-234	-209	93
Tijdelijk	0	0	0	0	0	0	0	0
Vershil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	-234	-244	-254	-254	-244	-234	-209	93

Het gebouw van Op gen Hei, bouwjaar 2002, heeft op de teldatum 1 oktober 2019 293 leerlingen. Het gebouw heeft een capaciteit van 1.440 m². De school heeft een formele ruimtebehoefte van 1.674 m² voor alleen het onderwijs. Daarmee is sprake van een formeel tekort van 234 m² dat de komende jaren redelijk stabiel blijft.

Het gebouw scoort in de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE een A-status. Het gebouw voldoet qua functionaliteit aan de huidige wensen van het onderwijs. De ruimtelijke en technische flexibiliteit van het gebouw is beperkt. Voor het gebruik van multifunctionele ruimten is de school aangewezen op het MFC waar de school zich in bevindt. Door dit gebruik lost de school het capaciteitstekort op. Daarnaast hanteren ze groepen van 30 tot 37 leerlingen. Ook is sprake van een tekort aan neven- en verwerkingsruimten.

Op gen Hei heeft te maken met een capaciteitstekort. Onderzocht moet worden of dit opgelost kan worden door herschikking binnen het MFC, verwijzing of (tijdelijke) uitbreiding.

6.2.7 't Valder

RKBS 't Valder (inclusief 287 m ² schoolwoningen en 101 m ² verhuur WPO)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	213	214	216	219	221	220	215	171
Ruimtebehoefte groepen	9	9	9	9	9	9	9	7
Ruimtebehoefte m ²	1.271	1.276	1.286	1.302	1.312	1.307	1.281	1.060
Capaciteit	1.677	1.677	1.677	1.677	1.677	1.677	1.677	1.677
Vershil formeel	406	401	391	375	365	370	396	617
Verhuur WPO	101	101	101	101	101	101	101	101
Vershil exclusief verhuur WPO	305	300	290	274	264	269	295	516
Tijdelijk	287	287	287	287	287	287	287	287
Vershil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	18	13	3	-13	-23	-18	8	229

Het gebouw van 't Valder, bouwjaar 2003, heeft op de teldatum 1 oktober 2019 213 leerlingen. Het gebouw heeft een capaciteit van 1.677 m², inclusief 287 m² schoolwoningen en 101 m² verhuur WPO. De school heeft een formele ruimtebehoefte van 1.271 m² voor alleen het onderwijs. Daarmee is op dit moment voldoende capaciteit binnen de school en kunnen de schoolwoningen rond 2022 worden afgestoten.

Het gebouw scoort in de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE een A-status. Het gebouw voldoet functioneel nog redelijk, maar bereikt de grens van de benodigde en gewenste flexibiliteit van ruimten.

't Valder heeft op dit moment geen vraagstukken. De schoolwoningen kunnen rond 2022 worden afgestoten.

6.2.8 De Speurneus

OBS de Speurneus (inclusief 597 m ² schoolwoningen en 88 m ² verhuur WPO)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	236	233	231	226	220	215	201	190
Ruimtebehoefte groepen	10	10	10	9	9	9	9	8
Ruimtebehoefte m ²	1.387	1.372	1.362	1.337	1.307	1.281	1.211	1.156
Capaciteit	1.842	1.842	1.842	1.842	1.842	1.842	1.842	1.842
Vershil formeel	455	470	480	505	535	561	631	686
Verhuur WPO	88	88	88	88	88	88	88	88
Vershil exclusief verhuur WPO	367	382	392	417	447	473	543	598
Tijdelijk	597	597	597	597	597	597	597	597
Vershil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	-230	-215	-205	-180	-150	-124	-54	1

Het gebouw van de Speurneus, bouwjaar 1990, heeft op de teldatum 1 oktober 2019 236 leerlingen. Het gebouw heeft een capaciteit van 1.842 m², inclusief 597 m² schoolwoningen en 88 m² verhuur WPO. De school heeft een formele ruimte-behoefte van 1.387 m² voor alleen het onderwijs. Daarmee is op dit moment voldoende capaciteit binnen de school en kunnen de schoolwoningen op termijn worden afgestoten. In 2018 zijn vier schoolwoningen afgestoten. De resterende vier schoolwoningen zijn opgefrist.

Het gebouw scoort in de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE een lage A-status. Het gebouw voldoet functioneel nog redelijk, maar bereikt de grens van benodigde en gewenste flexibiliteit van ruimtes en de klimaat-technische mogelijkheden.

In 2030 bereikt het gebouw van de Speurneus de leeftijd van 40 jaar. Daarom wordt in 2028 ingezet op een businesscase om te onderzoeken of en welke maatregelen nodig zijn voor het gebouw. Op dat moment kan ook worden onderzocht of de schoolwoningen kunnen worden afgestoten.

6.2.9 Wereldwijs

OBS Wereldwijs (exclusief 506 m ² kelder, inclusief 223 m ² verhuur WPO)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	257	253	249	253	254	254	250	210
Ruimtebehoefte groepen	11	11	11	11	11	11	11	9
Ruimtebehoefte m ²	1.493	1.473	1.452	1.473	1.478	1.478	1.458	1.256
Capaciteit	1.991	1.991	1.991	1.991	1.991	1.991	1.991	1.991
Vershil formeel	498	518	539	518	513	513	533	735
Verhuur WPO	223	223	223	223	223	223	223	223
Vershil exclusief verhuur WPO	275	295	316	295	290	290	310	512
Tijdelijk	0	0	0	0	0	0	0	0
Vershil exclusief verhuur WPO en tijdelijk	275	295	316	295	290	290	310	512

Het gebouw van Wereldwijs, bouwjaar 1977, heeft op de teldatum 1 oktober 2019 257 leerlingen. Het gebouw heeft een capaciteit van 1.991 m², exclusief 506 m² kelder en inclusief 223 m² verhuur WPO. De school heeft een formele ruimtebehoefte van 1.493 m² voor alleen het onderwijs. Daarmee is op dit moment geen sprake van een ruimtetekort. Het gebouw is in 2016 levensduurverlengend gerenoveerd.

Het gebouw scoort in de Gebouw Prestatie Monitor van MOVARE een A-status. Het gebouw voldoet functioneel aan de benodigde en gewenste flexibiliteit van ruimten. Aandachtspunten zijn de klimaatbeheersing (met name in de zomerperiode), de hoge energielasten en het intensieve gebruik van het gebouw als gevolg van het pilotproject GBT.

Wereldwijs heeft op dit moment geen vraagstukken. Leegstand is een aandachtspunt voor het bestuur.

6.2.10 Brandenburg College (VO)

Brandenburg College (VO)								
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2038
Leerlingen	535	522	513	551	560	558	512	481
Ruimtebehoefte m ²	4294	4098	4003	4307	4388	4380	4036	3824
Capaciteit	5.736	5.736	5.736	5.736	5.736	5.736	5.736	5.736
Vershil	1.442	1.638	1.733	1.429	1.348	1.356	1.700	1.912

Het Brandenburg College biedt vmbo-onderwijs aan. Het gebouw uit 1969 is in 2005 gerenoveerd en op delen uitgebreid. Doordat er veel leegstand was, is een deel van het gebouw (2.649 m²) enkele jaren geleden onttrokken aan de onderwijscapaciteit en teruggegeven aan de gemeente. Daardoor heeft in 2019 een inpanidige verbouwing en deels renovatie plaatsgevonden. Op dit moment is er formeel nog steeds sprake van leegstand. Maar dit wordt, mede door de inzet van leerpleinen, niet zo ervaren.

Het gebouw is verouderd, maar goed onderhouden en kan de komende jaren nog goed mee. Aan het einde van de planperiode zal een businesscase worden opgesteld over de toekomstmogelijkheden.

Het Brandenbergcollege heeft op dit moment geen vraagstukken. In 2034 wordt er ingezet op een businesscase om te onderzoeken welke maatregelen nodig zijn voor dit gebouw.

6.2.11 Charlemagne College Eijkhagen (VO)

Eijkhagen biedt havo-/vwo-onderwijs aan. Het schoolbestuur SVO|PL is reeds in gesprek met de gemeente over vervangende nieuwbouw van dit gebouw. Hiervoor is een businesscase opgesteld. Daarnaast is voor deze school – buiten dit IHP om – een separaat voorstel gedaan welke in een aparte samenwerkingsovereenkomst wordt opgenomen.

7 Gymaccommodaties

De gemeente Landgraaf heeft zes gymaccommodaties waar gymonderwijs voor het PO gegeven wordt. Hiervan zijn drie accommodaties in eigendom van de gemeente Landgraaf. Dat zijn Baneberg, Hoefveld en Ter Waerden.

- Baneberg
- Hoefveld
- Lichtenberg
- Residentie
- Strijthagen
- Ter Waerden

Beide VO-scholen in de gemeente Landgraaf hebben een eigen gymaccommodatie waarvan zij gebruikmaken. Eijkhagen maakt daarnaast ook gebruik van gymaccommodatie Baneberg.

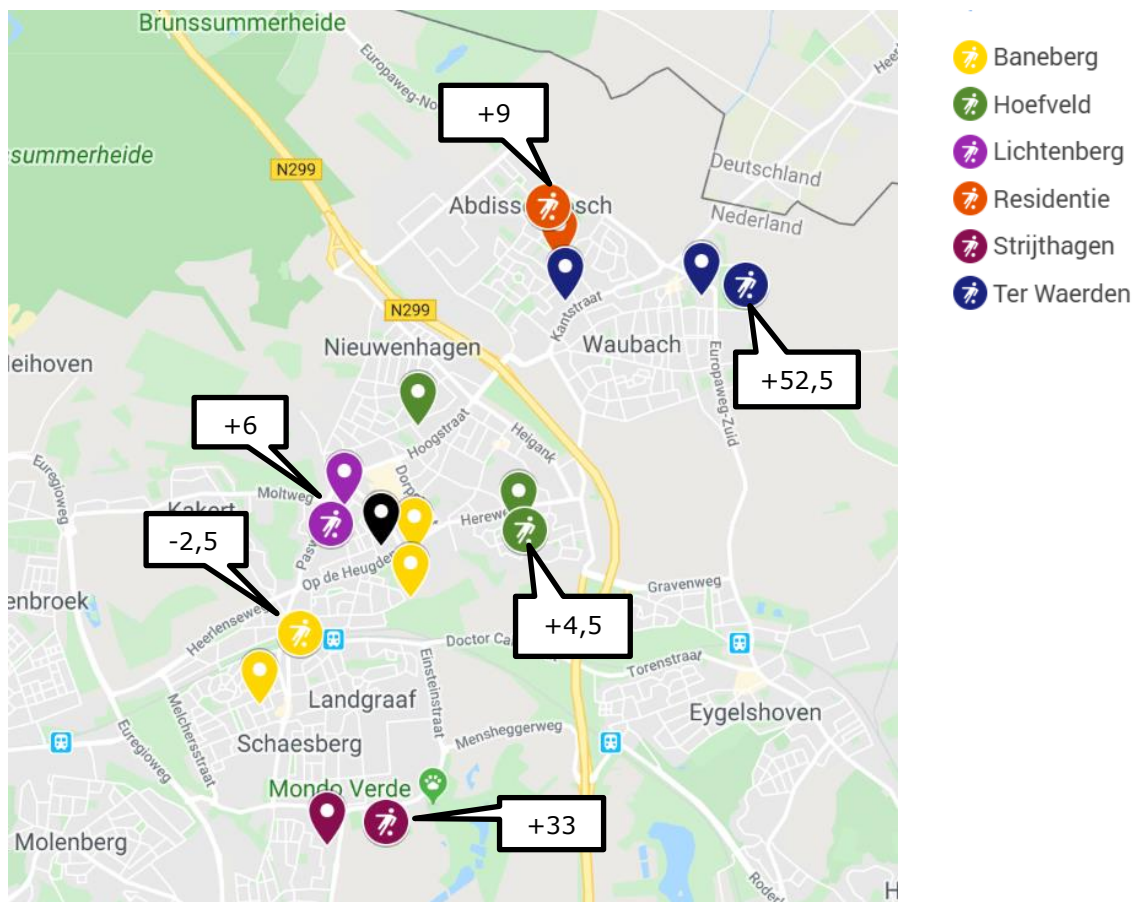
In totaal zijn er 83 groepen die voor gymonderwijs gebruikmaken van de zes accommodaties:

Sporthal/-zaal	Groepen	Beheerder/exploitant
Baneberg	17	K.S.V. Simson/VC Schaesberg/gemeente Landgraaf
Hoefveld	14	TTV Landgraaf/gemeente Landgraaf
Lichtenberg	13	PHDES
Residentie	11	De heer J. Bindels
Strijthagen	12	St. Sporthal Strijthagen
Ter Waerden	16	St. Park Ter Waerden/gemeente Landgraaf
Totaal	83	

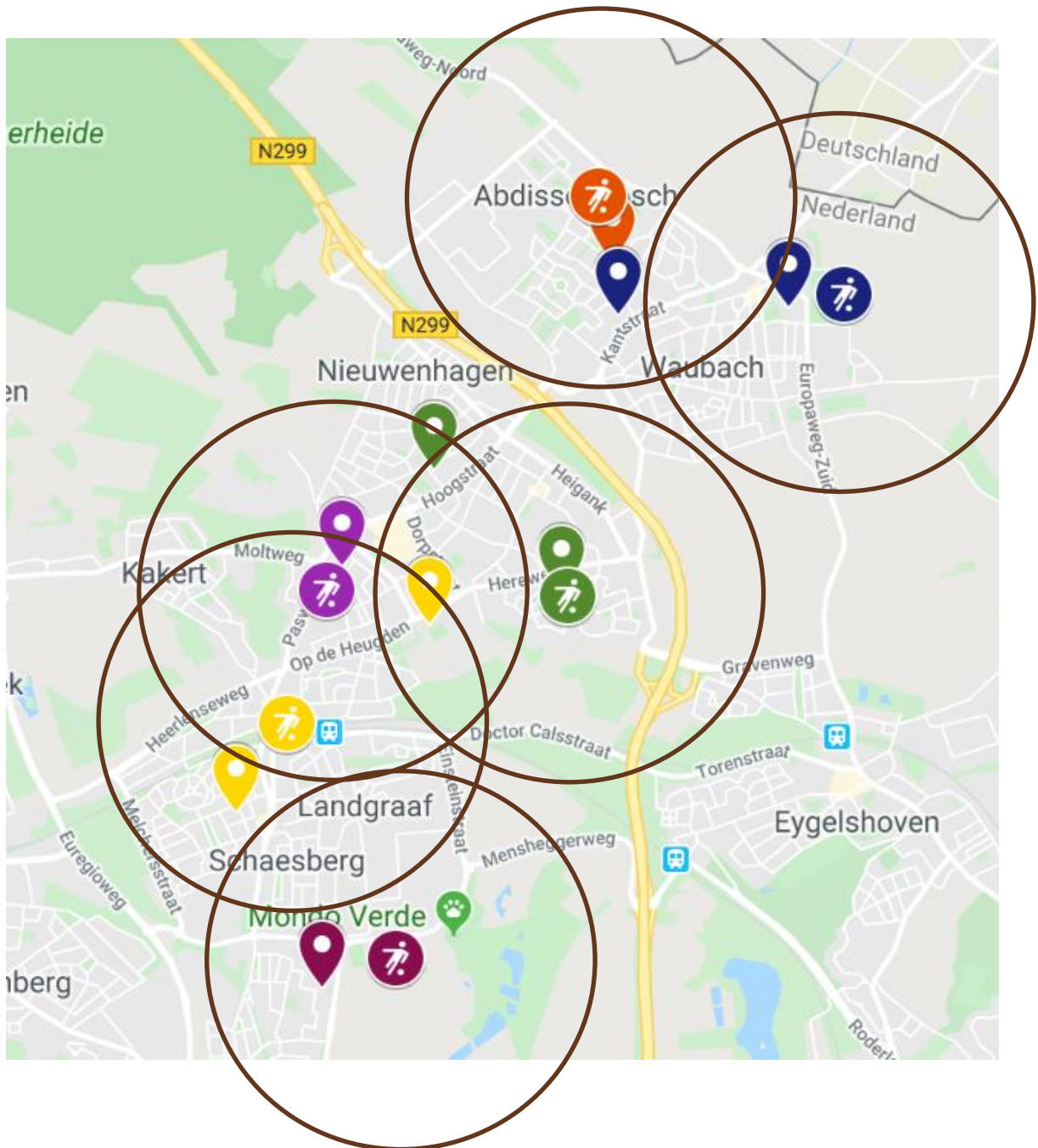
Op basis van 1,5 uur gymonderwijs per groep, leidt dat tot het volgende overzicht per gymaccommodatie (Dit is conform de wetwijziging op basis van het amendement van Heerema en van Nispen van februari 2020, waarbij wordt voorgesteld om minimaal 2 lessen gymonderwijs per week te bieden van 45 minuten):

Accommodatie	Beschikbare klokuren	Benodigde klokuren	Verschil
Baneberg PO		25,5	
Baneberg VO		15,0	
Baneberg andere		13,0	
Baneberg totaal	51,0	53,5	-2,5
Hoefveld	25,5	21,0	4,5
Lichtenberg	25,5	19,5	6,0
Residentie	25,5	16,5	9,0
Strijthagen	51,0	18,0	33,0
Ter Waerden	76,5	24,0	52,5

Op de kaart ziet dat er als volgt uit:

De modelverordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf geeft geen maximale afstand voor een basisschool naar een gymaccommodatie weer. Meestal wordt 2 kilometer aangehouden, waarbij deze afstand wordt gefietst. Als voor groep 3 en 4 ook gelopen moet worden, verdient het de aanbeveling om uit te gaan van een maximum van 1 kilometer. Wanneer rond elke accommodatie een cirkel van 1 kilometer wordt gemaakt, geeft dat het volgende beeld:

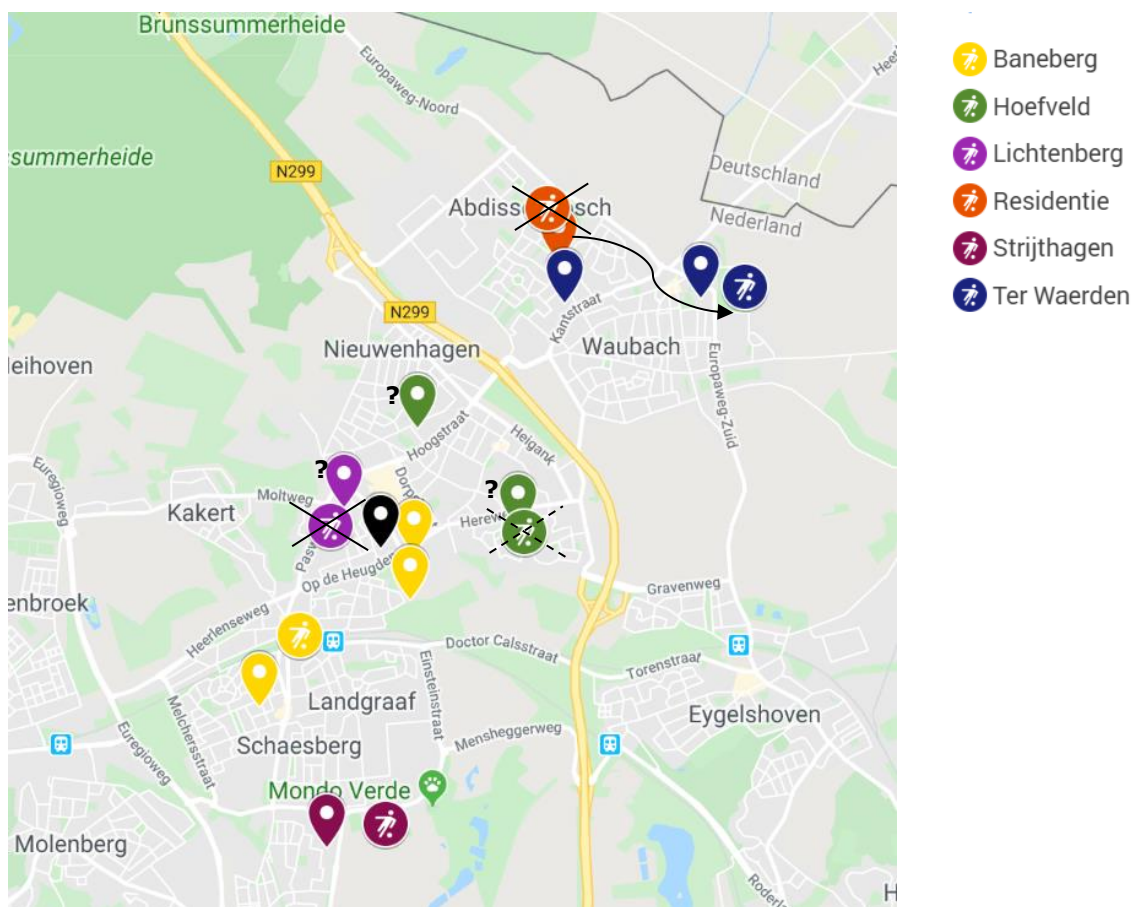

Op termijn zijn er drie sportaccommodaties die de technische en of economische levensduur hebben bereikt. Dat zijn Hoefveld (eigendom gemeente), Lichtenberg en Residentie (beide geprivatiseerd). De geprivatiseerde accommodaties worden waarschijnlijk niet vernieuwd of grootschalig gerenoveerd.

Voor de accommodatie Baneberg wordt parallel aan de planvorming voor de nieuwbouw van Eijkhagen onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om binnen de nieuwbouw een extra gymzaal te realiseren (aanvullend op het reeds voorziene programma).

Indien alle drie de accommodaties worden afgestoten, heeft dat gevolgen voor vier scholen in het PO. De gebruiker van de Residentie, De Wegwijzer (16,5 klokuren), kan gebruikmaken van sportaccommodatie Ter Waerden. Deze accommodatie ligt hemelsbreed op 1,5 kilometer afstand.

De gebruikers van Hoefveld en Lichtenberg hebben in totaal een behoefte van 40,5 klokuren gymonderwijs ('t Valder 9 klokuren, Op gen Hei 12 klokuren en Wereldwijs 19,5 klokuren). Afhankelijk van de keuze of Hoefveld wel of niet wordt vernieuwd of grootschalig wordt gerenoveerd, zal voor de behoefte van 19,5 klokuren (alleen Lichtenberg) of 40,5 klokuren (Lichtenberg en Hoefveld) alternatieve huisvesting gezocht moeten worden.

8 Meerjarenuitvoeringsplan

8.1 Status meerjarenuitvoeringsplan

De gemeente Landgraaf heeft een wettelijke zorgplicht als het gaat om onderwijs-huisvesting. Dit betekent grof gezegd, zoals beschreven in hoofdstuk 2, paragraaf 2.2, dat de gemeente verantwoordelijk is voor uitbreiding en (vervangende) nieuwbouw van schoolgebouwen. Renovatie is op dit moment nog een grijs gebied.

Uitbreiding

De voorwaarden voor recht op uitbreiding staan beschreven in de landelijke Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs die in grote lijnen als geactualiseerde verordening ook voor de gemeente Landgraaf vastgesteld zal worden. Wanneer scholen op basis van deze voorwaarden recht hebben op een permanente uitbreiding van de school, mag de gemeente dit niet afwijzen op basis van de financiële weigeringsgrond.

(Vervangende) nieuwbouw

De voorwaarden voor recht op vervangende nieuwbouw staan beschreven in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Landgraaf. Eén voorwaarde is dat het gebouw constructief niet meer geschikt is om te behouden. Bij de meeste gebouwen is echter geen sprake van zo'n slechte staat dat ze middels regulier onderhoud en aanpassingen niet in stand te houden zijn.

Met onderhavig IHP willen de gemeente en schoolbesturen vanuit een meer beleidsrijke benadering invulling geven aan het beleidsveld onderwijshuisvesting. Dit betekent dat vervangende nieuwbouw aan de orde kan zijn als op basis van een businesscase de meerwaarde op inhoud, functionaliteit, techniek en financiën aangetoond kan worden. Voor vervangende nieuwbouw kan de gemeente (als dat verantwoord is) de financiële weigeringsgrond gebruiken.

Renovatie

De VNG en de sectorraden hebben een advies geschreven waarin zij de minister vragen om renovatie als huisvestingsvoorziening in de wet op te nemen. Dit is nog niet gebeurd. In het Klimaatakkoord van het kabinet is dit wel opgenomen. Hoe dit vormgegeven wordt, is nog niet duidelijk. Wel is helder dat het moet gaan om een levensduurverlengende renovatie van minimaal twintig of vijftientwintig jaar. De verantwoordelijkheid voor deze nieuwe voorziening zou bij de gemeente moeten komen te liggen. De schoolbesturen hebben aangegeven dat wanneer uit een businesscase blijkt dat exploitatievoordelen (onderhoud dan wel energie) te behalen zijn middels renovatie, zij bereid zijn om een bijdrage te doen. Per project zal gekeken moeten worden wat realistisch is.

8.2 Prioritering uitvoering projecten

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de prioritering van de projecten uit onderhavig IHP.

Prioritering projecten IHP			
Naam school	Omschrijving werkzaamheden	Uitvoeringsjaar	Start businesscase
De Schatgraver	Uitbreiding capaciteit	N.t.b.	2021
Op gen Hei	Onderzoek ruimtetekort	N.t.b.	2021
Alle scholen	Onderzoek verduurzamingspotentieel	N.t.b.	2021
't Valder	Afstoten schoolwoningen	2022	N.v.t.
De Wissel	Onderzoek maatregelen breed	N.t.b.	2023
Harlekijn	Onderzoek maatregelen	N.t.b.	2026
De Wegwijzer	Afstoten tijdelijke huisvesting	2026	N.v.t
De Speurneus	Onderzoek maatregelen en mogelijk afstoten schoolwoningen	N.t.b.	2028
Brandenberg	Onderzoek maatregelen	N.t.b.	2034

9 Meerjareninvesteringsplan

9.1 Kaders meerjareninvesteringsplan

Het IHP kent normaal ook een financiële paragraaf. Gezien de dringende wens om maatwerk in de gemeente Landgraaf, zijn er nog geen keuzes gemaakt in de te nemen maatregelen. Dit is afhankelijk van de uitkomsten van de businesscases. Daarom bestaat het meerjareninvesteringsplan alleen uit kosten voor onderzoeken en businesscases en is hiervoor geen apart plan opgenomen.

Ongeacht de uitkomsten van de businesscases, kan met zeer grote zekerheid de verwachting uitgesproken worden dat de gemeente een bijdrage moet leveren per casus. Het verdient daarom aanbeveling om een reserve voor onderwijshuisvesting op te bouwen om aan deze verwachting te kunnen voldoen.

10 Conclusies en aandachtspunten

10.1 Conclusies

De gemeente en schoolbesturen hebben een gezamenlijke visie op onderwijs en zorg. Scholen zijn een belangrijke vindplaats. Kinderen brengen een groot deel van de dag door op school. Een verbinding met zorg op of in de nabijheid van school is afhankelijk van de behoefte gewenst. Ook de samenwerking tussen de onderwijssectoren wordt geïntensiveerd. Bij nieuwbouwprojecten of huisvestingsvraagstukken binnen bestaande gebouwen wordt dan ook gestreefd naar samenwonen en/of integratie van functies. Ook wordt onderzocht of een uitbreiding van de ruimtebehoefte door ontwikkelingen zoals passend onderwijs en GBT nodig is. Formeel heeft de gemeente hier geen wettelijke taak. De eventuele inzet van de gemeente is dan ook afhankelijk van het beleid. Het verdient daarom aanbeveling om juist bij inhoudelijke beleidsstukken in relatie tot het onderwijs na te denken over de gevolgen voor de huisvesting.

Voor het verduurzamen van bestaande gebouwen wordt door de gemeente en schoolbesturen gezamenlijk een plan van aanpak opgesteld om de doelstellingen uit het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid te behalen. Bij nieuwe gebouwen wordt op basis van de ambitie van de gemeente en wet- en regelgeving gebouwd. Per situatie zullen op basis van een businesscase afspraken volgen voor de financiering. Bij bestaande gebouwen kan een volledige scan plaatsvinden om de meest optimale duurzaamheidsmaatregelen te onderzoeken op basis waarvan kan worden bepaald om al dan niet te investeren.

Ook de keuze tussen renovatie of vervangende nieuwbouw en/of het toepassen van TCO wordt gemaakt op basis van een businesscase waarin beleid, financiën en duurzaamheid meegenomen worden. Afspraken over een gedeelde (financiële) verantwoordelijkheid tussen de gemeente en het schoolbestuur, worden per case gemaakt.

Los van de beleidsmatige wensen en eisen ten aanzien van de samenwerking en het gebouw, is de onderwijshuisvesting in de gemeente Landgraaf over het algemeen redelijk op orde. Het leerlingenaantal in de gemeente daalt de komende jaren waardoor een aantal tijdelijke voorzieningen afgestoten kunnen worden. En er zijn een aantal huisvestingsvragen. Daarnaast hebben de gemeente en schoolbesturen een ambitie als het gaat om de volgende thema's:

- doorgaande leer- en ontwikkelingslijn 0-12 jaar, inhoudelijk en fysiek;
- doorgaande leerlijn 10-14 jaar, inhoudelijk;
- wijkgericht werken/onderwijs/zorg;
- passend onderwijs;
- duurzame samenwerking;
- duurzaamheid;
- renovatie versus vervangende nieuwbouw;
- normvergoeding versus kwaliteitsniveau huisvesting.

Vanuit deze ontwikkelingen en het inhoudelijk kader zijn de volgende projecten bepaald:

Prioritering projecten IHP	
Naam school	Omschrijving werkzaamheden
De Schatgraver	Uitbreiding capaciteit
Op gen Hei	Onderzoek ruimtetekort
Alle scholen	Onderzoek verduurzamingspotentieel
't Valder	Afstoten schoolwoningen
De Wissel	Onderzoek maatregelen breed
Harlekijn	Onderzoek maatregelen
De Wegwijzer	Afstoten tijdelijke huisvesting
De Speurneus	Afstoten schoolwoningen
De Speurneus	Onderzoek maatregelen
Brandenberg	Onderzoek maatregelen

10.2 Aandachtspunten

In deze paragraaf worden een aantal aandachtspunten benoemd die bij de uitvoering van de projecten uit het IHP van belang zijn.

Actief monitoren leerlingenontwikkeling scholen

De gemeente Landgraaf laat een daling van het leerlingenaantal zien. Het is van belang om de komende jaren te monitoren of de verwachte leerlingenontwikkeling aansluit bij de prognoses dan wel positief of negatief afwijkt. Dit kan effect hebben op de projecten zoals opgenomen in dit IHP.

Onderwijshuisvesting vast agendapunt LEA

In het proces om te komen tot een IHP is afstemming tussen de gemeente en schoolbesturen als het gaat om huisvestingsvraagstukken van belang. Het voorstel is dan ook dat onderwijshuisvesting een vast agendapunt wordt op de LEA.

Duurzaamheid

Eisen ten aanzien van duurzaamheid van gebouwen worden in rap tempo aangescherpt. Bij projecten uit dit IHP is het van belang om daarop te anticiperen. Een schoolgebouw kent een lange levensduur en het aanpassen van een bestaand gebouw is vaak duurder dan het gelijktijdig met een uitbreiding of renovatie meenemen van bepaalde maatregelen.